270596

Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак!

Туркистон

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1996 йил 22 май. Чоршанба. № 32 (14330)

МДҲ ДОИРАСИДА ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ ДЕМОКРАТИК ҲАМКОРЛИК УЧУН

Таҳририятдан:

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1996 йил 17 май куни МДҲга аъзо давлатлар бошлиқлари кенгашининг мажлисидаги баёноти мазмунини эълон қилмоқдамиз, баёнот Ўзбекистон Президенти матбуот хизмати томонидан тарқатилган.

СССРнинг парчаланиши — жаҳон тарихининг объектив ва қонуний ривожидир, деди Ўзбекистон Президенти, биз бундан мутлақо афсусланмаймиз. Янги давлатлар истиқлол ва мустақилликка эришгач, Россия демократик ислоҳотларни бошлаб, сиёсий ҳаётда ҳам, иқтисодий ҳаётда ҳам МДҲ мамлакатлари учун намуна бўлди.

Ҳозирги кунда Президент лавозими учун демократик вазиятда сайловолди кураши бормоқда, бу ҳам биз учун яхши намунадир. Табиийки, биз Россия бошлаган ислоҳотлар давом этиши ва муваффақиятли якунланишини истаймиз.

Яна бир жиҳат тўғрисида гапирмоқчиман. Биз собиқ советлар ҳудудида қарор топган ўзаро ҳурмат муносабатларига энг аввало, Россия ва унинг раҳбариятининг янги мустақил давлатлар барқарорлиги ва истиқлолини мустаҳкамлашга қаратилган ҳамда пухта ўйлаб ўтказаётган сиёсати сабаб, деб ҳисоблаймиз. Шубҳасиз, Россиянинг бу демократик йўлини ҳозирги кунда фақат янги мустақил давлатлар эмас, шу билан бирга бутун дунё қўллаб-қувватламоқда.

Сайловда россияликлар ва фақат россияликлар овоз беришини биламиз. Шу билан бирга МДҲ мамлакатларида яшаётган халқлар — биз Россия кимни сайлашига бефарқ қараб тура олмаймиз. Биз буни сир тутмаймиз. МДҲдаги бошқа мамлакатлардаги вазият Россия Президентликка кимни сайлашига боғлиқлиги ҳеч кимга сир эмас. Башарти, Россияда демократик ислоҳотлар давом эттирилса — маълум бир вазият вужудга келади, коммунистлар ғалаба қозонса, вазият бутунлай бошқача бўлади. Бу шубҳасиз орқага қайтиш бўлур эди. Ҳеч шубҳасиз, коммунистларнинг ҳокимият тепасига чиқиши Россиянинг ўзидагина эмас, МДҲнинг бошқа давлатларида ҳам қарама-қаршиликларга олиб келади.

Мен бугун Борис Николаевич Ельциннинг келажакка ишонч билан қарашини қўллаб-қувватлаб, Россия демократик йўлини танлаб олди, деб ишонч билдиришни истар эдим.

Республика ёшларининг «Камолот» жамғармасида

ИСТИҚБОЛИМИЗ ВОРИСЛАРИНИ ЎЙЛАБ

Республика Президенти И. А. Каримов ЮНЕСКО ижроия кенгаши сессиясида сўзлаган нутқида: «Назаримизда, ЮНЕСКО ёшлар муаммоларига жиддий эътибор бериши зарур. Биз замин ва дунёни мерос қилиб қолдирадиган авлодларнинг эҳтиёжларига қаратилган келажак авлодлар ҳуқуқлари конвенциясини ишлаб чиқишда фаол иштирок этишга тайёрмиз», деган эди.

Бу сўзлардан руҳланган Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси мазкур конвенцияга республикамиз келажак авлоди ҳуқуқларига доир таклиф ва мулоҳазалар тайёрлашга киришди. Жамғарманинг шу мақсадда тузилган ишчи гуруҳининг йиғилишида жамғарма бошқаруви раиси Х. Абдураимов, раиснинг биринчи ўринбосари М. Қирғизбоев, Олий Мажлиснинг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили С. Рашидова, Ўзбекистон Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институти етакчи илмий ходими О. Оқйўлов, «Компьютер-Азия» илмий-техника маркази бошқаруви раиси А. Арапов ва бошқалар сўзга чиқишди. Улар келажак авлод ҳуқуқлари конвенциясига доир фикр ва мулоҳазаларини билдиришди.

Лойиҳани тайёрлашда республиканинг ҳуқуқшунос олимлари, мутахассислар, халқаро ташкилотларнинг вакилларини ҳам жалб этиш зарурлиги таъкидланди. Шунингдек, мазкур конвенцияга доир манфаатдор идоралар билан ҳамкорликда семинар ҳамда илмий конференция ўтказишга келишилди.

ИҚТИСОДИЙ ИНТЕГРАЦИЯ — ТАРАҚҚИЁТ ГАРОВИ

Россия ва Беларус ҳамдўстлиги, шунингдек, Россия, Беларус, Қозоғистон ва Қирғизистон ўртасида тузилган иттифоқдан сўнг Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг кейинги истиқболи қандай бўлади? МДҲ доирасидаги интеграцияга эҳтиёж сусаймайдими? Юқорида қайд этилган тузилмаларга МДҲга аъзо бошқа мамлакатлар қандай муносабат билдиради? — МДҲ мамлакатлари раҳбарларининг 17 май куни Москвада ўтган навбатдаги учрашуви олдидан ана шу саволлар кўпчиликни ғоят қизиқтирар эди.

МДҲ Давлат раҳбарлари кенгаши бу галги мажлисининг одатдагидан яна бир фарқли томони шундаки, у ўзига хос юбилей учрашуви эди. Бироқ, 20-учрашувда юбилейга хос тантанаворлик эмас, бугунги кун муаммоларини амалий ҳал этиш руҳи устунлик қилди. Бунда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг муҳим ҳиссаси бор. Зеро, Президентимиз доимо МДҲ давлат раҳбарлари кенгаши мажлисларида сиёсий, ҳарбий масалаларни эмас, кўпроқ халқларимиз манфаатларига хизмат қиладиган иқтисодий муаммоларни муҳокама қилиш лозимлигини таъкидлаб келади.

17 май куни Кремлда МДҲ Давлат раҳбарлари кенгаши дастлаб ёпиқ эшиклар ортида ўз ишини бошлади. Сўнгра кенгаш Кремлнинг Екатерина залида ўзининг ялпи мажлисини давом эттирди. Мажлис кун тартиби тасдиқланганидан сўнг кенгаш аъзолари Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Президентлари ташаббуси билан кун тартибига киритилган МДҲга аъзо давлатлар раҳбарларининг «Россиядаги демократик жараёнларни қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги баёноти»ни муҳокама қилдилар. Баёнотда Ҳамдўстлик давлатларидаги вазият кўп жиҳатдан Россиядаги ўзгаришлар муваффақиятига боғлиқлиги, ислоҳотлар ўзининг илк самараларини бера бошлагани, бу вазиятда сиёсий иродани намойиш қилиб, белгиланган йўлдан ортга қайтмаслик лозимлиги таъкидланади. Россияликлар бўлажак Президент сайловида гуллаб-яшнайдиган демократик Россия учун овоз беришига умид билдирилади.

Шуни қайд этиш лозимки, МДҲга аъзо мамлакатлар раҳбарларининг барчаси бу баёнотнинг муҳимлигини таъкидладилар ва уни якдиллик билан ёқлаб фикр билдирдилар. Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ҳам бу масалада ўз фикрини баён қилди. Б. Ельциннинг МДҲ Давлат раҳбарлари кенгашига яна раис этиб сайланганини Ҳамдўстлик мамлакатлари Президентлари демократик Россия тарафдори эканини намойиш қилишини қайд этди.

Кенгаш мажлисида муҳокама қилинган муҳим масалалардан бири МДҲнинг 1996-1997 йиллардаги интеграциявий ривожланиш истиқбол режасидир. Олти йирик бўлимдан иборат бу ҳужжатда Ҳамдўстлик давлатларининг иқтисодий ва ижтимоий сиёсат, тинчликни таъминлаш, жиноятчиликка қарши кураш, ташқи сиёсат юритишда ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш юзасидан тадбирлар белгиланган. Шуниси аҳамиятлики, Давлатлараро Иқтисодий Қўмита (ДИҚ) шу йилнинг учинчи чорагида МДҲга аъзо мамлакатлар илмий муассасалари билан ҳамкорликда ҳамдўстлик иқтисодий интеграцияси концепциясини ишлаб чиқади ва давлат бошлиқлари кенгашига тавсия этади.

Давлатлараро Иқтисодий Қўмитага қисқа муддатларда божхона иттифоқини шакллантириш, Давлатлараро валюта қўмитасига эса давлатлараро банк ва миллий молия муассасалари билан ҳамкорликда тўлов ҳамда валюта иттифоқларини тузишга асос бўладиган ҳуқуқий пойдеворни яратиш топширилди.

МДҲ ҳудудида жиноятчиликнинг кўпайиб бораётгани кўпчиликни ғоят ташвишга солаётир. Бу иллатнинг олдини олиш, унга қарши биргаликда кураш Ҳамдўстликдаги барча мамлакатлар учун манфаатлидир. Шу боис Давлат раҳбарлари кенгаши мажлисида МДҲ ҳудудида уюшган жиноятчиликка ва бошқа хавфли жиноятларга қарши курашнинг 2000 йилгача бўлган давлатлараро дастури ҳам муҳокама қилинди. Унда ҳамкорликнинг халқаро-ҳуқуқий базасини яратиш, миллий қонунларни ўзаро мувофиқлаштириш,келишилган ҳолда ташкилий-амалий тадбирлар ўтказиш белгиланган. Мажлисда Ҳамдўстлик давлатлари Ички ишлар вазирлари кенгаши ҳақидаги қоидаларнинг тасдиқланиши юқорида қайд этилган дастурни амалга ошириш борасида қўйилган илк қадам бўлди, дейиш мумкин.

Маълумки, МДҲ тинчликни таъминлаш кучлари Ҳамдўстлик ҳудудида, жумладан, Тожикистонда ва Абхазияда юз бераётган можароларни тинч йўл билан бартараф этишга муҳим ҳисса қўшмоқда. Давлат бошлиқлари кенгашида бу гал Абхазия можароси минтақасида тинчликни таъминлаш коллектив кучлари ваколат муддатини яна икки ойга узайтиришга қарор қилинди. Мажлисда, шунингдек, бошқа бир қанча масалалар ҳам муҳокама этилди. Шу ўринда Ўзбекистон делегацияси ҳар бир масалага халқимиз манфаати нуқтаи назаридан ёндошганини алоҳида қайд этиш лозим.

Биз мақоламизни МДҲ истиқболи ҳақидаги савол билан бошлаган эдик. Давлат раҳбарларининг бу галги учрашуви Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги истиқболи кўп жиҳатдан Россия қай йўл билан ривожланишига боғлиқлигини кўрсатди. Учрашув якунида Президентлар журналистлар саволларига жавоб қайтарар эканлар, бу ҳолни алоҳида қайд этдилар.

Ҳозирча эса, МДҲ интеграция йўлида олға қадам ташламоқда. Унинг халқаро обрў-эътибори ҳам кун сайин ортиб бораётир. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош котиби Бутрос Ғолийнинг Давлат бошлиқлари кенгаши ялпи мажлисида иштироки ва нутқ сўзлаши ана шундан далолат беради. БМТ Бош котиби МДҲнинг жаҳонда тинчликни таъминлаш борасидаги фаолиятига айниқса юксак баҳо берар экан, БМТ билан бу ташкилот ўртасидаги ҳамкорлик фақат шу соҳа билан чекланиб қолмаслиги лозимлигини таъкидлади.

МДҲ Давлат раҳбарлари кенгаши мажлисида ҳар гал навбатдаги учрашув муддати белгиланар эди. Негадир бу гал навбатдаги учрашув ўрни ва муддати маълум қилинмади. Бу ҳам балки МДҲнинг келгусидаги истиқболи жорий йил июнида россияликлар Президент сайловида кимни сайлаши ноаёнлиги билан боғлиқдир. Аммо, биз ақл-заковат ғолиб келишига умид қиламиз. Зеро, Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганларидек, демократик ва иқтисодий ислоҳотлар ўзаро тенглик ва манфаатдорлик асосидаги ҳамкорлик тараққиётнинг ягона, оқилона омилидир.

***

17 май куни оқшомда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Москвадан Тошкентга қайтиб келди.

Тошкент аэропортида мамлакатимиз раҳбарини Ўзбекистон Олий Мажлиси Раиси Эркин Халилов, Бош вазир Ўткир Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Содиқ Сафоев, Тошкент шаҳри ҳокими Козим Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Кутиб олувчилар орасида Россия Федерациясининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Филипп Сидорский ҳам бор эди.

Амиркул КАРИМ,
(ЎзА махсус мухбири)
(Тошкент-Москва-Тошкент)

«ЎЗБЕККИНО»НИНГ ТАШКИЛИЙ ЙИҒИЛИШИ

Мустақил мамлакатимизда бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш жараёни, ташқи дунё билан ўрнатилаётган ҳамкорлик муносабатлари ижтимоий-маънавий ҳаётимизга ҳам ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбеккино» Давлат акционерлик компаниясини тузиш тўғрисида»ги Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида ягона ҳисобланган Фармони маънавиятнинг ажралмас қисми бўлган кино санъатини замонавий шарт-шароитларда қўллаб-қувватлашга, янгича ташкил этишга қаратилган муҳим ҳужжатдир.

Пойтахтимиздаги Киночилар уйида мазкур компаниянинг ташкилий йиғилиши бўлиб ўтди. Унда республика ва вилоят кино ташкилотлари раҳбарлари, таниқли киноижодкорлари иштирок этди.

Йиғилишни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Т. Алимов очди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари В. Чжен, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси А. Орипов, Ўзбекистон адлия вазири С. Мирсафоев, таниқли кинорежиссёрлар М. Қаюмов, Р. Ботиров, Қ. Камолова, кинодраматурглар Ф. Мусажонов, А. Хўжаев ва бошқалар сўзга чиқиб, «Ўзбеккино» Давлат акционерлик компаниясининг ташкил этилиши мустақил давлат миллий киносининг ривожида муҳим аҳамиятга эга эканлигини, бадиий ва ҳужжатли фильмлар яратишда акциядорликнинг ўрни ва унинг мустаҳкам ҳуқуқий асослари белгилаб берилганлигини алоҳида таъкидладилар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан таниқли кинорежиссёр Темурмалик Юнусов компания раиси этиб тайинланди. Шунингдек, раис ўринбосарлари ҳам тайинланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчиси Х. Жўраев, Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А. Қосимов қатнашди.

(ЎзА).

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

Сиз хорижга маҳсулот олиб чиқмоқчисиз? Молингизни сотиб юртимизга нимадир олиб келмоқчисиз. Бир сўз билан айтганда тижорат қилмоқчисиз. Божхона постларида қандай маҳсулотларга рухсат бор? Қайси маҳсулотлар таъқиқланган. Бу борада республикамиз божхоналарида қандай ишлар олиб борилябпти?

Ана шу саволларга жавоб топиш мақсадида Президент Девони ахборот марказида бир гуруҳ журналистлар республика божхона бошқармаси раҳбарияти билан учрашди.

— Мустақиллигимизни мустаҳкамлаш йўлида божхона ходимлари ҳам катта ишларни амалга оширяпти, — дейди республика божхона бошқармаси биринчи ўринбосари Саидазим Орипов. Нопок йўллар билан бойишни мақсад қилган кишиларнинг пайини қирқмоқдамиз. Республикамиз ҳудудидан ноқонуний йўллар билан олиб кетишга ҳаракат қилинган кўплаб озиқ-овқат маҳсулотлари гўшт, гуруч, ёғ, шакар каби кундалик маҳсулотларни ушлаб қолмоқдамиз. Бу борада икки ярим минг кишилик ходимларимиз кеча-ю кундуз ўз постларида зийрак туришибди.

(Ўз мухбиримиз)

Ҳадемай, мамлакатимиз мустақиллигининг беш йиллигини нишонлаймиз. Ўтган бу қисқа муддатда Ўзбекистоннинг ижтимоий, сиёсий ва иқтисодий ҳаётида оламшумул ўзгаришлар содир бўлди. Республикада ёнилғи-энергетика, ғалла мустақиллигини қўлга киритиш бўйича кўп ишлар қилинмоқда. Кўкдумалоқ, Мингбулоқ нефть конлари, Қоровулбозор, Муборакдаги ёнилғини қайта ишлайдиган ва автосаноат корхоналарида янги қувватлар барпо этилаётир. Қишлоқда тадбиркорлик, фермерлик ҳаракати кенг қулоч ёймоқда. Қисқаси Ўзбекистон истиқлолини мустаҳкамлаш йўлидаги барча ишларда оловқалбли йигит ва қизларимиз жонбозлик, ғайрат ҳамда шижоат кўрсатишяпти. Уларнинг меҳнати, ҳаёти ва интилишлари ҳар қанча таърифу тавсифга арзийди. Шу боис «Туркистон» газетаси таҳририяти мустақиллигимизнинг беш йиллигига бағишлаб «Гуллаётган диёр» мавзуидаги энг яхши публицистик, илмий-оммабоп ва кичик ҳажмдаги бадиий асарлар учун танлов ўтказишга қарор қилди.

Танловнинг асосий шарти:

Диққат, танлов!

«ГУЛЛАЁТГАН ДИЁР»

тақдим этиладиган мақола, очерк, репортаж, фоторепортаж, суҳбат, ҳикоя, шеър ва достонларда мамлакатимизнинг гуллаб-яшнаши учун ёшларимиз амалга ошираётган бунёдкорлик ишлари тараннум этилиши лозим ва бу асарлар шу азиз юртни Ватан деб билган ҳар бир кишини муқаддас диёр ҳимояси ҳамда буюк келажаги йўлида мард ва фидойи бўлишга чорласин.

Танловда барча ёшдаги адиблар, олимлар, журналистлар, қўйингчи, турли касб соҳиблари қатнашишлари мумкин.

Танловга тақдим этилаётган асарлар икки оралиқда 8 бетдан ошмаслигини эслатиб ўтамиз. «Туркистон» танловига юборилган энг сара асарлар газета саҳифаларида эълон қилинади.

«Гуллаётган диёр» танловига «Туркистон» газетасида 1996 йилнинг май ойидан шу йилнинг 28 августигача эълон қилинган асарлар қўйилади.

Ғолибларга танлов ҳомийси — «Матбуот тарқатиш уюшмаси» ассоциацияси қуйидаги мукофотларни тақдим этади:

Биринчи мукофот — битта, 15000 сўм.

Иккинчи мукофот — иккита, ҳар бири 5000 сўмдан.

Учинчи мукофот — учта, ҳар бири 3000 сўмдан.

Рағбатлантирувчи мукофот — тўртта — ҳар бири 1500 сўмдан.

ЭСЛАТМА: Тақдим этаётган материалларингиз ҳошиясига «Гуллаётган диёр» танловига, деб ёзиб қўйишни унутманг.

ВИЗНИНГ МАНЗИЛ: Тошкент шаҳар — 83, Матбуотчилар кўчаси — 32.

«Туркистон» газетаси таҳририяти.

«Гуллаётган диёр» танловига.

Расмий ташриф арафасида

ДЎСТЛИК МАСОФА БИЛМАЙДИ

Бири Шимолда, иккинчиси Жанубда бўлган икки мамлакатни нима бирлаштириши мумкин? Албатта, муштарак манфаатлар. Ўзбекистон билан Латвияни ҳам Шўролар Иттифоқи даврида шаклланган алоқалар билан бирга кейинги йилларда вужудга келган ўзаро манфаатли ҳамкорлик бирлаштириб туради. Латвия Ўзбекистон учун Европа ва Скандинавия мамлакатларига борадиган дарвоза вазифасини ўтаётган бўлса, Ўзбекистон Латвия учун Шарқ мамлакатлари билан алоқаларда худди шундай вазифани бажармоқда.

Латвия Шўролар Иттифоқининг саноати энг ривожланган республикаларидан бири эди. Бу мамлакатда тайёрланган микроавтобуслар, трамвай вагонлари, радиотоварлар, қандолатчилик маҳсулотлари кўпчиликка яхши таниш. Республика ҳудудидаги кўркам денгиз соҳиллари меҳнаткашларнинг дам оладиган оромгоҳларига айлантирилган эди.

Бошқа Болтиқбўйи мамлакатлари қатори Латвия ҳам биринчилардан бўлиб ўз мустақиллигини эълон қилди. Қисқа вақт ичида мамлакат иқтисодиёти қайта қурилди. Европа ва Скандинавия мамлакатларининг яқиндан ёрдами туфайли бу ерда бозор иқтисоди муносабатлари тез шаклланди. Бунда олдиндан мавжуд анъаналар ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлди. Тарихдан маълумки, Латвия XII асрдан буён немислар, поляклар, шведлар, руслар ҳукмронлиги остида бўлган. Фақатгина 1918 йил 18 ноябрда мамлакат мустақиллиги эълон қилинди. Аммо орадан кўп ўтмай, яъни 1940 йилда Молотов-Риббентроп пакти натижасида Латвия зўравонлик билан Шўролар Иттифоқига қўшиб олинди. Жаҳон ҳамжамияти бу ҳаракатни қоралади ва Латвиянинг СССРга қўшилганини тан олмади. Ниҳоят 1991 йил 21 августда Латвия Олий Кенгаши Республика мустақиллиги тикланганлигини эълон қилди. Илк марта истиқлолга эришилган кун —18 ноябрь миллий байрам куни бўлиб қолди.

Ҳозир Латвияда 2,5 миллион аҳоли яшайди. Ўсиш суръатлари пастлиги ва миграция натижасида кейинги беш йил ичида аҳоли сони 168 мингга камайганлиги қайд этилди. Аҳолининг асосий қисми шаҳарларда яшайди. Фуқароларнинг турмуш даражаси МДҲ мамлакатларига қиёсланганда анча юқори. Давлат секторида хизмат қилаётганларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 200 АҚШ долларидан ортиқ.

Латвиянинг табиий бойликлари унчалик кўп эмас. Шу сабабли асосий даромад саноат маҳсулотларини экспорт қилишдан келади. Бу ерда автобуслар, трамвайлар, вагонлар, қишлоқ хўжалиги машиналари, сунъий толалар, ўғитлар, дори-дармонлар, маиший техника, радиоэлектроника, тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш яхши йўлга қўйилган. Бироқ Латвия саноати ҳозирги пайтда маълум тангликни бошдан кечирмоқда. Чунки саноатда ички ўзгаришлар қилиш, рақобатга дош берадиган ва жаҳон бозори талабларига жавоб берувчи маҳсулотлар ишлаб чиқариш зарур бўлиб қолди. Айни пайтда Латвия пул бирлиги — латнинг қурби юқорилиги (0,54 лат — 1 доллар) экспортда маълум қийинчиликларни туғдирмоқда.

Латвия 1995 йилда Европа Кенгашига аъзо бўлди, Европа Иттифоқига эса шартли аъзо сифатида қабул қилинди. Европа Иттифоқи билан Латвия ўртасида эркин савдо тўғрисида битим имзоланди. Натижада, мамлакат иқтисодиётига хорижий сармоялар сарфлаш миқёси анча ортди. Ҳозирги пайтда 500 миллион АҚШ доллари миқдорида хорижий сармоя жалб этилган. Дания, АҚШ, Германия, Буюк Британия, Нидерландия, Россия сингари мамлакатлар бу соҳада етакчилик қилаяптилар. Хорижий сармоялар ва мамлакатнинг Болтиқ денгизи бўйида жойлашганлиги тараққиётнинг муҳим омиллари бўлиб қолмоқда.

Мамлакат сиёсий ҳаёти ҳақида гапирганда, истиқлолдан кейин бир қанча партиялар вужудга келганлиги ва улар ҳокимият учун курашда фаол иштирок этаётганлигини таъкидлаш керак. «Мулкдор» демократик партияси, «Латвия йўли» партияси, «Латвия» халқ ҳаракати, «Ватан ва озодлик учун» партияси парламентда сезиларли мавқега эга. Бу партиялар мамлакат мустақиллигини мустаҳкамлаш, Европа ҳамжамиятига қўшилиш, халқ фаровонлигини таъминлаш шиорлари билан чиқмоқдалар.

Ўзбекистон билан Латвия ўртасида дипломатик муносабатлар 1992 йил октябрь ойида ўрнатилган эди. Ҳозирги пайтда Тошкентда Латвия Республикаси элчихонаси, Ригада эса Ўзбекистон Республикаси элчихонаси муваффақиятли фаолият олиб бораяпти. Ўтган йил апрель ойида Латвия парламенти — Сеймда икки мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга кўмаклашувчи гуруҳ ташкил этилди. Зеро, Латвия Ўзбекистонни Марказий Осиёдаги ишончли ҳамкор деб билади.

Ўтган йил июль ойида мамлакатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Латвияга давлат ташрифи ва имзоланган ҳужжатлар ўзаро муносабатларни янада юксалтириш йўлида муҳим қадам бўлди. Ўшанда Дўстлик ва ҳамкорлик ҳақида шартнома ҳамда бир қанча битимлар имзоланган эди. Эндиликда икки мамлакат ўртасидаги алоқалар барқарор тус олди. Ўзбекистонда 8 ўзбек-латиш қўшма корхонаси, Ригада эса 25 латиш-ўзбек корхонаси қайд этилган. Тошкентда машҳур латиш фирмалари — «Дзинтарс», «Вертекс» нинг ваколатхоналари очилди. Икки мамлакат ўртасидаги товар алмашув ҳажми ўтган йили 18,8 миллион долларни ташкил этди. Ўзбекистон пахта толаси, пилла, доривор маҳсулотлар, сабзавот, сим етказиб бераётган бўлса, шакар ва қандолатчилик маҳсулотлари, қора металлар, кийим-кечак, пойафзал ва бошқа тайёр маҳсулотлар олмоқда.

Ўтган йил октябрь ойида Латвия элчихонаси ва Тараққиёт бўйича агентлик ташаббуси билан «Ўзбекистонда Латвия тижорати кунлари» ўтказилди. Унда 40 дан ортиқ Латвия компаниялари вакиллари иштирок этди. Озиқ-овқат, енгил саноат, радиоэлектроника, ёғочни қайта ишлаш, машинасозлик, транспорт соҳаларида ихтисослашган бу фирмалар Ўзбекистон билан ҳамкорликни кенгайтиришга интилмоқдалар. Айни пайтда, Латвиянинг Рига, Вентспилс, Лиепая каби порт шаҳарлари Европа мамлакатларидан келаётган юкларни етказиб беришда муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда.

Латвияда ҳозирги пайтда мингдан ортиқ ўзбек яшайди. Улар «НУР» деб аталган маданий жамият таъсис этишган. Жамият ўзбек маданияти ва миллий анъаналарини сақлаш ва ривожлантириш, ўзбек тилини ўрганиш борасида қизғин фаолият олиб бораяпти. Шу билан бирга икки мамлакат ўртасидаги маданий ҳамда савдо-иқтисодий алоқаларни кенгайтиришга муносиб ҳисса қўшмоқда.

Латвия Республикаси Президенти Гунтис Улманиснинг мамлакатимизга ташрифи ўзаро манфаатли ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади. Бири Шимолда, иккинчиси Жанубда яшаётган икки халқ истиқлолни мустаҳкамлаш, демократия ва олижаноб идеалларга асосланган, фаровон жамият қуриш йўлида бундан кейин ҳам баҳамжиҳат қадам ташлайверади.

Насриддин МУҲАММАДИЕВ,
«ЖАҲОН» ахборот агентлиги мухбири

Ислоҳот одимлари

ҚУРИЛИШ НОНИ

«Ўзқурилишмаҳсулотлари» концернига қарашли Навоий цемент корхонаси ҳаётидан

Навоий цемент корхонаси шаҳардан анча олисда, тоғлар бағрида қурилган. Йўлларда кўкаламзорларни, дарахтларнинг кум-кук барглари шабадага оҳиста, «бош тебратаётганини» кўрасиз. Корхонадаги арчалар ҳам «мамнун» ирғаладилар. Туртинчи йилки корхона тегирмонларининг мўриларидан бор-йўғи соатига 1-1,5 кило тутун чанги чиқади. Бунинг учун мўрилар оғзига ўрнатилган чанг тутқичларнинг ҳажми кенгайтирилди. Яна кўшимча тутқичлар ўрнатилди. Сув пуркаш ҳам қўл келмоқда.

Бу жойда 1600 киши меҳнат қилади. Бироқ, биргина маҳсулот чиқариш бозор иқтисодиёти шароитига сира мос эмас. Чет эллар учун жаҳон андозасидаги маҳсулот зарур. Собиқ совет тузумида кўпгина маҳсулотлар сифатсиз тайёрланган ва ташилган. Мисол учун, цемент юк машинасида очиқ ҳолда ташилади. Баъзан ҳаво очиқ, баъзан... цемент эса намликни «севмайди». Қизиқ томони шундаки, халқимиз машинадан туширилган яхлит цементни яна қоғоз қопларга жойлаб, сақлайди. Хуллас, талабга жавоб бермайдиган жиҳатларни бугун тузатиш лозим.

Айни кунларда ойига 100 минг тонна маҳсулот тайёрланиб, унинг 10 минг тоннаси Туркманистон, Тожикистон, Озарбайжон Афғонистон каби давлатларга экспорт қилинаётир. Бир йилдан буён Испаниянинг «Невокат» фирмаси билан алоқа йўлга қўйилди. Ниҳоят, ускуна Навоий шаҳрига келтирилди. Энди у ўрнатилса, 10-20-50 килолик қопларда тайёр маҳсулотлар чиқа бошлайди. Кейин эса яна бир ускуна олиб келинади. У цементни 2 тонналик махсус ўрамага қадоқлайди. Бу ўрамани кўтариш, тушириш, сақлаш осон. Хоҳлаган об-ҳавода қўйсангиз бузилмай турадиган бўлади.

Тошкент қурилиш маҳсулотлари лойиҳалаш ва илмий текшириш институти ходимлари билан вилоятдаги қазилма бойликлари ўрганилди. Республикамизда ҳали кўп нарсалар тайёрлаш йўлга қўйилмаган эди. Мисол учун бойитилган каолин. Яна бири майдаланган ёки эланган бур (мель). Бўрнинг сараланган «Таек» номли хилини ишлаб чиқариш бошланди.

Каолинга келсак,корхона директори Турғун Ҳасанович Тошпўлатов бир пиёлани қўлга олиб чертиб жаранглатди. Яна бир гулсиз пиёлани чертди. Аммо жарангламади. Жаранглаган пиёла нозик, енгил. ялтироқ, силлиқ, гўзалдир. Жарангсиз пиёла эса ғаддодроқ, гулсиз, оғир. Каолин чинни таркибида кўп, яъни бойитилгани билан сифатли бўлмаса яхши чинни маҳсулотлари чиқмайди. Навоийда энг сифатли каолин борлиги аниқланди. Бу каолиндан ўтга чидамли ғишт ишлаб чиқариш ва чинни саноатига етказиб бериш мўлжалланмоқда.

— Ҳозир технолгияларни янгилаб олишимиз зарур, — дейди Турғун Тошпўлатов. — Чунки, аҳволимиз анча оғир. Республикадаги кўплаб ташкилотлар корхонамиздан 270 миллион сўм миқдорида дебитор қарз. Эҳтиёт кисмлар етишмайди. 95 метр узунликда 1400 даражада газ билан қизитиладиган айланувчан печларни қайта таъмирлаш керак. Мармар кесишни кўпайтириш... Хуллас, ҳали муаммоларимиз кўп. Ўша ўзимиз тайёрламоқчи бўлаётган ўтга чидамли ғиштлар ўзимизга ҳам керак.

Ҳа, катта корхонанинг ташвиши ҳам катта бўлади. Цементнинг баҳоси ҳам кўтарилмоқда. Қимматлашгач аҳоли цементни сотиб оладими, йўқми?.. Муаммо кўп. Корхона асосан 400-русумли ва шўрсувга чидамли цементлар тайёрлайди. Газ ва бошқа конларнинг қудуқларига ишлатиладиган бойитилган цемент тайёрлаш ҳам йўлга қўйилган. Мармар тошдан эса ойига 500 квадрат метр ҳажмда кошинлар ишлаб чиқилмоқда.

Корхонанинг ташқи кўринишини кузатдик. Баҳайбат иншоот. Улкан айланма печ узлуксиз ҳаракатда, махсус қувурлар пуркаётган газ 95 метр узунликдаги печни қиздириб юборган. Бир пайтлар шу айланма печларгача чанг кўтарилиб турган. Худога шукр, у кунлар ортда қолиб, корхона ҳудудига оппоқ қўйлак кийиб келиш мумкин бўлиб қолди. Печларнинг ичига металл шарлар ўрнатилган. Айланган сари оҳактошни эзғилаб майдалайди, куйдиради. Бу шарлар ҳар 2000 соатда янгилаб турилади. Айланма печни янгилаш учун 200 тонналик кўтарма ўрнатилган. Ниҳоятда, йирик корхона.

Корхона таркибида кунига 25-30 минг тонна юк таший оладиган автокорхона мавжуд. Айни дамда етук мутахассислар кўп. Умуман, бу корхонада қисқариш бўлгани йўқ. Ғулом Хўжақулов, Вячеслав Холкин, Фёдор Адам каби муҳандислар «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган саноат ходими» унвонига сазовор бўлишган. Шунингдек, Уролбой Нуруллаев, Юрий Тиртичний, Рустам Яҳёев, Алексей Лях, Баҳриддин Назаров каби шижоаткор инсонлар қўлни-қўлга бериб меҳнат қилишаётир. Уларнинг самарали заҳматлари туфайли корхона қум тутунини яқин-йироққа сочмай қўйди. Иш жараёнлари бутунлай компьютерлашди ва битта бошқарув маркази ташкил қилинди. Қайси техник жиҳоз иш фаолиятини тўхтатганини дарров илғаш мумкин бўлиб қолди.

Цементчилар учун 100 ўринлик соғломлаштириш маркази Зарафшон дарёси бўйидаги оромбахш масканда бунёд этилган экан. Табобат манзили, ошхоналар, боғи дам олиш жойлари ҳам ишчилар хизматида. Ювиниш жойлари ҳар бир тармоқда мавжуд.

Бир сўз билан айтганда тош билан тошни ёки ғиштни бирлаштирувчи модда — цемент тайёрловчилар — бирлашиб меҳнат қилишаётир.

Дарвоқе, қайтаётганимизда корхона теварагидаги дарахтларга назар солдик. Кўм-кўк Ғужумбош-ғужумбош бўлиб ердан кўкарган исириқлар эса Навоий шаҳри билан корхона ўртасидаги узоқ ялангликни бутунлай қоплабди. Исириқ доривор ўсимлик — у ҳар ерда ҳам ўсавермайди...

Тўлқин ЁРҚУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

Шу куннинг мавзуси

ТАДБИРКОРЛИКНИНГ ИККИ ТАЯНЧИ

Мустақил мамлакатимизда бозор иқтисодига асосланган жамият қуришнинг муҳим йўналиши — хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга кенг йўл очиб берилмоқда. Албатта, хусусий тадбиркорлик ўз-ўзидан оёққа туриб кетмайди. Уни қўллаб-қувватловчи тизим бу борада ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Республикамиз Президентининг махсус Фармони ва Вазирлар Маҳкамасининг Қарорига кўра бу тизим қалдирғочлари — «Бизнес - фонд» ва «Мадад» суғурта агентлиги вужудга келди. «Мадад» суғурта агентлиги асосан қандай вазифаларни бажаради? «Бизнес-фонд» сизнинг фаолиятингизга қандай таъсир ўтказмоқда?

Ўз мухбиримиз бу саволларга тегишли икки ўртоқнинг жавоб қайтаришини илтимос қилди. Қуйида иккала жавоб билан танишасиз.

БАХТИЁР ОҚНАЗАРОВ
«Мадад» суғурта агентлиги Қорақалпоғистон бўлими бошлиғи.

— «Мадад» суғурта агентлиги «Бизнес-фонд» билан биргаликда ўтган йилнинг ёзида таркиб топди. Вазирлар Маҳкамасининг 291-, 292-сон қарорларини амалга оширишда «Бизнес-фонд» ва агентлигимиз ўта муҳим вазифаларни бажариши лозим. Бундай муассасалар жаҳоннинг бозор иқтисоди шаклланган, илғор мамлатларининг деярлик барчасида бор. Бусиз ўрта ва кичик бизнеснинг ривожланишини тасаввур этиш мумкин эмас.

Аввалламбор муштарийларингиз эътибори учун шуни таъкидлашим керакки, банк ва молия тизимида тадбиркорларга ссуда, кредитлар бериш амалиёти аввалидан ҳам мавжуд эди. «Бизнес-фонд»нинг афзаллиги нимада? Унинг устунлиги шундаки, у тадбиркорлага улар учун имкони бор шартлар асосида ёрдам беради. Илгари бериладиган кредитларнинг фоизи жуда катта эди. Шу туфайли кўплаб ишбилармонларнинг ўзлари олган қарзларини қайтара олмай, касодга учраганлари ҳам сир эмас. Иккинчидан, айрим тадбиркорларимиз ўзларининг имкониятларини чамалай олмаганлиги уларга панд берди. Бизнинг «Мадад» суғурта агентлигимиз айнан шунинг олдини олади. «Бизнес-фонд» ҳозир тадбиркорларимизга 6 соҳа бўйича имтиёзли кредитни 1 йилдан 10 йилгача беради. Бу қишлоқ хўжалиги, фермерлик, маҳаллий саноат, туризм, қурилиш ёки белгиланган бошқа тармоқ бўлиши мумкин. Биз у олган ана шу кредитни суғурта қиламиз, бошқачасига айтганда, мазкур тадбиркорни юқорида қайд қилинган «Бизнес-фонд» олдида кафилликка оламиз. Бунинг учун ишбилармоннинг бизнес-лойиҳасини таҳлилдан ўтказамиз. Яна бир нарсани айтиб ўтай: биз кредит билан бирга ишбилармоннинг корхонасини, ускуналарини, ҳатто унинг ҳаётини суғурта қилишимиз мумкин.

Агентлигимиз амалга оширган амалий ишларга келсак, 1995 йил охирида қорақалпоғистонлик 22 тадбиркорнинг бизнес-лойиҳаларини кўриб чиқиб, уларга 9,7 миллион сўм кредит берилишига эришдик. Жорий йилнинг ўтган даврида бу кўрсаткичлар 110 кишидан, кредит миқдори 77 миллиондан ошиб кетди.

Бозор иқтисодига ўтар эканмиз, кредит сиёсати суғурта сиёсати билан уйғун бориши шарт. Афсуски, ишбилармонларимизнинг кўпчилиги бу иккала сиёсатдан ҳам бехабарлар. Шуни ҳисобга олиб, «Бизнес-марказ» очганмиз. У ерда ишбилармонларга ҳар томонлама маслаҳатлар берилади.

ИНОБАТ БЕКИМБОЕВ,
Қорақалпоғистон Республикаси Қанғликўл туманидаги «Восток» фирмаси директори.

— Тўғрисини айтсам, фирмани яхши ният билан, яъни ҳалқимизга беминнат хизмат қилиш, мамлакатимизга ҳам, ўзимизга ҳам фойда келтириш мақсадида очган эдик. «Яхши ният-ярим мол» деган гап бор. Агар «Бизнес-фонд», «Мадад» суғурта агентлиги бўлмаганида бу яхши ниятимиз ярим моллигича қолиб кетган бўларди. «Бизнес-фонд»дан 415 минг имтиёзли кредит олишимиз ечилмаётган анча муаммоларимизни ҳал қилиб берди. Ҳозир дадил айта оламан-ки, ишимизни бироз бўлса-да ўнглаб олдик.

Бизнинг фирмамиз асосан туманимиздаги маҳаллий хомашё ҳисобига халқ истеъмол моллари ишлаб чиқармоқда. Ўтган йили катта миқдорда помидор пастаси, мевали шарбат ва мурабболар ишлаб чиқардик. Бу осон кечмади, албатта. Шиша банкани Фарғона водийсидан, қопқоғини Тошкентдан харид қилишга мажбур бўлдик. Хўжайли шиша заводи тўла қувват билан ишлаб кетса, бу борадаги муаммоларимиз ўз ечимини топади деган умиддамиз. Тадбиркор дегани етти ўлчаб, бир кесиши керак. Ўтган йили помидорни хўжаликлардан харид қилган эдик. Бу йил бизга 3,5 гектар ер ажратиб беришди. Унга Фарғона водийсидан келтириб помидор ва бодринг уруғи экдик. Ўз ҳосилимизни қайта ишласак, даромадимиз ҳам мўл бўлади, деган умиддамиз. Умуман, сабзавот ва меваларни қайта ишлашда бу йил катта ишлар қилишимиз лозим. 100 тонналик сабзавот ва мева омбори қуриб олганмиз. Ундан самарали фойдаланамиз.

Биласиз, биз экологик ҳалокатнинг марказида яшамоқдамиз. Шундай шароитда ичимлик суви масаласи жиддий муаммо. Бизнинг фирмамиз 35 метр чуқурликдан тоза ичимлик суви манбаини топиб, шу сувни тозалаб, махсус қайта ишлаб, газли қилиб, шишаларга қуйиб сотмоқда. Бу сув тез оммалашмоқда. Бизда қўй жуни сероб. Дарҳол шу хомашёдан гилам тўқишни йўлга қўйдик. Кийим ва пойабзал тикиш, уларни қайта тиклаш шохобчалари ишлаб турибди. Ун тегирмонимиз, ош тузи саралаш қурилмасини ишлатмоқдамиз. Хуллас, «Бизнес-фонд» ёрдами, «Мадад»нинг мадади билан оёққа турмоқдамиз!

Суҳбатни «Туркистон» мухбири Янгибой ҚЎЧҚОРОВ ёзиб олди.

Сурхон томонларда

КИМНИНГ МАҲСУЛОТИ ШИРИН?

Термиз шаҳрида Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари дон маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмалари ходимлари, нон комбинатлари усталари иштирокида семинар бўлиб ўтди.

Семинар сўнггида ҳар иккала вилоятда тайёрланган 100 хилдан ошиқ нон ва қандолатчилик маҳсулотлари мижозлар ҳукмига ҳавола қилинди. Семинар қатнашчилари ва мижозлар кўргазмага қўйилган нон маҳсулотларининг қайси бири ширин ва сифатли, деган саволга жавоб топдилар.

Кўрик-танлов якуни шуни кўрсатдики, қашқадарёлик нонпазлар анча тажрибали ва малакали экан. Улар тайёрлаб келган маҳсулотлар анча-мунча ширин эканлиги аён бўлди.

Танловда сурхондарёлик нонпазлар маҳорати ҳам юқори баҳоланди. Айниқса, Парда Холматов, Абдумурод Ҳусанов, Шаҳло Қиёмова, Мўмин Нормуродовлар бошлиқ Термиз, Шўрчи, Денов нон комбинатларидаги ишчилар меҳнати билан тайёрланган маҳсулотлар кўпчиликка манзур бўлди.

ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Шеробод туманидаги «Наврўз» ширкатлар уюшмаси раҳбари Эшмўмин Эрназаровнинг ташаббуси билан янги иш ўринлари ташкил этилди. Натижада 200 нафардан ошиқ киши иш билан таъминланди.

Айниқса, терини қайта ишлаш ва ошлаш цехи очилганлиги кўпчиликка маъқул бўлди. Чунки, уюшма омборида минглаб тери бўлгани ҳолда ундан фойдаланилмас эди. Эндиликда бу цехда, пўстин тайёрланаётир. Бундан ташқари жундан кийгиз, ўтов тайёрлаш цехлари ташкил этилди, 6 та тегирмон ва мойжувоз қурилган.

Бу ишларда Ибодулла Эштўраев, Норсоат Бекназаров, Эшболта Қобиловлар ғайрат кўрсатишди.

Жовли ХУШБОҚОВ,
«Туркистон» мухбири.

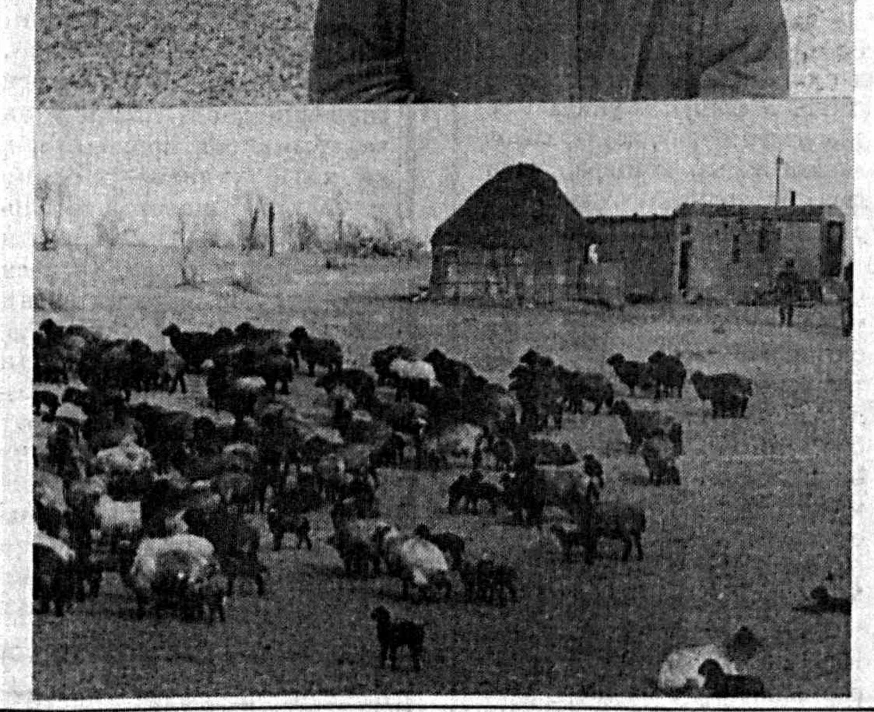

ТЕЖОҒЛИК — БЕЖОҒЛИК

Баҳорнинг кечикиб келиши Қорақалпоғистоннинг олис яйловларида ишлаётган чўпонларни ташвишга солиб қўйди. Улар қўйларни туйдириб боқиш учун отарларини тез-тез ўтлоқлар яхши ўсган яйловларга кўчиришга мажбур бўлишмоқда.

Тежоғликнинг иши бежоғлик, деганлари рост экан. Тўрткўл туманидаги «Қизилқум» жамоа хўжалиги қоракўлчилари озуқани мўлжалдан кўпроқ ғамлаб қўйганлари учун ҳам йўқотиш зоотехник меъёр даражасидан анча паст бўлди. Бугунга келиб жамоа отарларида 32 минг 500 та қўй бўлиб, шунинг 17 минг 700 таси совлиқлардир. Олинган қўзилар ҳам қарийб шунчани ташкил қилди. 9 минг қўзи боқиш учун олиб қолинди. 8 минг бош қўзи эса қоракўл тери учун топширилди. Бу хўжаликка анчагина даромад келтирди.

СУРАТЛАРДА: Тажрибали чўпон Максет Жеппаров ва уфқларга туташган яйлов.

Сураткаш: А. МУРОДОВ (ЎзА).

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Қашқадарё вилоятидаги суткасига 500 тоннагача донни қайта ишлайдиган 10-ун комбинати Швецариянинг «Бюльер» фирмаси лицензияси асосида тайёрланган замонавий ускуналар билан жиҳозлангандан сўнг ун тайёрлаш сифати сезиларли даражада ўзгарди. Бугунги кунда комбинатда олий ва биринчи навли унлар, шунингдек, ўтган йилдан бошлаб «Ўзбекистон» навли ун ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Комбинат жамоаси яқинда аҳолининг талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олиб қоғоз пакетларда 3 килограммдан ва махсус халталарда 15 килограммдан қилиб ун қадоқлашни йўлга қўйиб, уларни кетма-кет савдо шаҳобчаларига жўнатмоқда.

Ун қадоқлаш учун ишлатилаётган қоғоз пакет ва махсус халтачалар комбинат ҳузурида ташкил этилган цехда тайёрланмоқда.

Шунингдек, комбинат жамоаси томонидан Қарши шаҳрида Германиянинг «Винклер» фирмаси асбоб-ускуналари билан жиҳозланган иккита замонанавий иссиқ нон пиширадиган нонвойхоналар ҳам қуриб ишга туширилди. Уларнинг ҳар бирида суткасига 3 тонна ундан 7-8 хил нон маҳсулотлари тайёрланиб, сотувга чиқарилаяпти.

Шу кунларда Шайх Али посёлкасида ҳам худди шу турдаги нонвойхона қурилиши бошланиш арафасида турибди.

Суратда: ун комбинати марказий бошқарув пульти оператори Шуҳрат Файзиев.

Ш. ШАРОПОВ сурати.

Хоразм янгиликлари

ЯХШИ ТАШКИЛОТЧИ БОР ЖОЙДА...

Хонқа туманидаги 35 — сон ўрта мактаб юқори синф ўқувчилари хайрия кунини ўтказиб, савоб бир ишнинг уддасидан чиқдилар.

Ўша куни ўқувчилар ўз қўллари билан тайёрлаган уй-рўзғор асбоблари, тиккан кийимлари, пиширган пишириқларни савдога чиқардилар. Ундан тушган маблағга кам таъминланган оилаларнинг болалари учун кийим-кечаклар, ўқув қуроллари сотиб олинди.

Бу иш ташкилотчи, тиниб-тинчимас ёш педагог Алишер Юсупов ўз ўқувчиларининг ва одамлар меҳр-муҳаббатини қозонмоқда.

ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ ЧАМБАРЧАС

Вилоят директорлар кенгашининг навбатдаги семинари «Ёшларни миллий истиқлол руҳида тарбиялаш» мавзуига бағишланди. Ёшлар таълим-тарбияси барча даврларда ҳам жамиятнинг диққат эътиборида бўлиб келган.

— Ёшлар таълимини тарбия жараёни билан чамбарчас боғлиқ ҳолда олиб бормоқ керак, — дейди кекса педагог Саид ака Оллаберганов, — шундагина биз мустақил Ўзбекистоннинг имонли, эътиқодли, диёнатли йигит-қизларини вояга етказган бўламиз.

Семинарда сўзга чиққан Урганч автомобиль йўллари колледжи директори С. Каримов, Хева педагогика билим юрти директори ўринбосари Б. Салимов, Урганч тиббиёт билим юрти методисти З. Қаландарова ва бошқалар ёшларни она-Ватанга, миллий анъаналарга чексиз меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялаш борасидаги тажрибалари, таълим тарбиянинг ўзига хос таъсирчан услублари тўғрисида ўртоқлашдилар.

ШАРТНОМА ТУЗИЛДИ

Яқинда Чехиянинг «Интерко» ишлаб чиқариш фирмаси билан ўзаро иқтисодий шартномаларга имзо чекилди. Ўзаро манфаатли иқтисодий келишувга кўра вилоятда қумни қайта ишлаш цехи барпо қилинади.

Цехда суткасига 300 тонна қумни қайта ишлаш имкониятига эга бўлинади. Хоразмда қумни қайта ишлаш учун манба етарли. Қайта ишланган қумдан турли ва ранг-баранг шиша маҳсулотлари ишлаб чиқарилади.

Бундай муҳим корхона Янгиариқ туманида бунёд этилади. Айни кунда унинг қурилиш лойиҳалари устида иш олиб борилияпти.

ЭНГ ЯХШИ ЎҚУВЧИ

Ҳазорасп туманида физика, математика фанлари бўйича чуқурлаштирилган лицейда чораклик тестлари ўтказилиб туради. Бу тадбир ўқувчи-ёшларни янада яхшироқ ва чуқурроқ билим олишга, бир-бировдан ўзиб, мусобақалашиб, ўқишга даъват этмоқда.

Яқинда лицейда «Йилнинг энг яхши ўқувчиси» конкурси ўтказилди. Дастлаб синфлар, сўнгра энг кучли ўқувчилар ўзаро куч синашдилар.

Шуниси диққатлики, бундай беллашувларга ўқувчилар зўр эътибор билан қараяптилар.

Конкурсда II-синф ўқувчиси Ҳакимбой Жабборов туманда 1996 йилнинг энг яхши ўқувчиси деб топилди.

Д. БЕКЖОНОВА.
«Туркистон» мухбири.

АЁЛ ОРЗУСИ

Аёлларнинг орзуси эркакларникидан фарқли бўладими? Аёлларнинг орзуси бошқачароқми? Орзунинг турлари, хиллари қандай бўлади?

Аслида бу янгроқ сўзларга ўхшайди. Менимча, аёл орзуси оналик каби муқаддасдир. Аёл орзу қилса — боласига оқ сутни меҳр билан, миннатсиз бергани каби орзусини ҳам ўша каби амалга оширади.

Самарқандда бир опа бор. Асли ўзи тошкентлик. Ўзининг кулиб айтишича; «мени самарқандлик деб тан олишган». Нимага бундай дедилар?

Сабабими?

Олиб бораётган ишлари-да?

Инсон ҳар доим ўз эҳтиёжларини қондиришга интилиб яшайди. Эҳтиёжларни қондириш учун инсондан меҳнат қилиш, меҳнатининг самарасини кўриш ва шунга яраша моддий рағбатлантириш лозим бўлади. Аҳолини иш билан таъминлаш, ишсизларга кўмак бериш, вақтинча ишламаётганларга бериладиган нафақани назорат қилиш ва бўш иш ўринларини аҳолига маълум қилиб бориш — инсонни ижтимоий муҳофаза этишга киради.

Бугунги иқтисодий қийинчилик пайтида ишсизлар учраб турибди. Вақтинча ишламаётганларни мавжуд ишчи ўринларига қайта ўқитиш ҳам замон талаби бўлмоқда.

Самарқандда бу борада ибратли ишлар амалга оширилмоқда деб айтиш мумкин. Ҳавас қиларли, бошқа вилоятларда ҳам амалга оширса бўладиган режалар тузилиб, изланишлар олиб борилмоқда. Бу ҳақда Самарқанд вилоят меҳнат-бандлик, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш бошқармасининг бошлиғи Фарида ЗИЁМУҲАММЕДОВА билан суҳбатлашдик.

— Фарида Файзуллаевна, шаҳардаги Боғишамол тумани хотин-қизлар қўмитаси қошида ҳунарманд аёллар уюшмаси ташкил этилишида ҳам сизларнинг таъсирларингиз борлигини биламиз.

— Келажакда бошқа туманларда ҳам худди шундай уюшмалар ташкил этишни ният қилганмиз. Баъзи ҳаракатлар бошланган ҳам. Аёлларимизнинг қўллари гул. Улар ҳунармандгина эмас, ижодкор ҳам бўлиш кераклигини тушуниб етишяпти. Чунки, минг машаққат билан тикилган, тўқилган, ясалган маҳсулотлар қолиб кетмасин. Бунинг учун эса ҳунарманд аёлнинг келиб турадиган жойи, маслаҳатлашадиган, камчиликларини ҳам, ютуқларини ҳам кўрсатадиган одамлари бўлиши керак. Уюшма аёл меҳнатининг янада сифатлироқ, яхшироқ бўлишига кўмаклашади. Қолаверса, уйда ўтирадиган аёл рўзғор юмушлари билан руҳан толиқади. Қўллари ишда бўлса-да, бир жойда меҳнат қиладиганларнинг ўзаро суҳбатлашишлари, ўз ташвишларини бироз бўлса-да, унутишларига имкон бўлади. Уюшмага уйда бирор нарса тикадиганлар аъзо бўлишади. Уларга меҳнат дафтарчаси очилади.

— Қўлингиздаги китобча диққатимни тортди. Унда аёлларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ҳақида кўрсатмалар берилган, шекилли.

— Бу менинг неча йиллар жараёнида қилишим керак бўлган катта орзуим эди. Қолаверса, касбимиз ҳам бу билан боғлиқ. Китобчага аёлларнинг барча ҳуқуқлари, қайси шароитга тушиб қолганда уларни қонун қандай ҳимоя қилиши ҳақидаги кўрсатмалар жамлангандир. Бу китобча ҳар бир туманга тарқатилди. Аёллар, кўп меҳнат қиладиган корхона, ташкилотларга ҳам.

Тан олишимиз керак: аёлларимизнинг ҳуқуқий билими саёз. Шунинг учун менинг яна бир орзуим борки, ҳуқуқ-тарғибот марказини ташкил этсак дейман. Ана шу марказга ёрдам сўраб келган аёл ўзини ҳимоячиси бордек ҳис қилсин. Ва шунга асосланиб ҳаракат қилсин. Инсон ҳар хил шароитларга, вазиятларга тушиб қолади. Аёллар учун ташкил этилган ўша марказ уни ана шундай ҳолатлардан тезроқ чиқиб кетишига кўмаклашсин.

— Руҳий таъсир этиш маркази ҳақида ҳам гапиргандингиз...

— Аёлларга оналик шараф келтирса-да, баъзида уларнинг ҳам бардоши тош эмаслиги билинади. Чарчайди, рўзғор юмушларидан безади, бу ташвишлардан озгинагина халос бўлишни баъзида шунчалик истайдики... Ана шундай руҳий қийин ҳолатларда уларнинг бемалол борадиган, қолаверса, беш-олти кун қолиб, дам оладиган жойлари бўлсин.

Руҳий таъсир этиш марказида турли тоифадаги шифокорлар бўлади. Дам олишга доир барча зарурий шароитлар яратилади. Аёл ташвишлардан ортиб ўзига қарашига вазият туғилади. Олдига келган танишларини худди ўз уйида кутиб олгандек имконият бўлади. Хуллас, орадан беш-олти кун ўтиб ўзини қийин шароитга тушиб қолдим деб изтироб чеккан аёл барча ташвишлардан, қўрқувдан халос бўлиб оиласи бағрига қайтади.

— Марказ қачон тузилади?

— Албатта, бу ҳали орзу. Лекин баъзи ҳаракатлар бошланган. Мен бу ишни рўёбга чиқаришни қанчалик кутаётганимни, истаётганимни билсангиз эди.

— Сизларнинг олдиларингизга ишсиз қолганлар, мутахассислиги бўйича иш тополмаётганлар кўп келишади. Бу борадаги ишлар қандай тартибга солинган?

— Ҳозир кейинини ўйламасдан дуч келган техникум, институтларга ўқишга киришга чек қўйиш керак. Давр ўзгарди, талаб ўзгарди. Шундан келиб чиқиб, бугунги кунга керак бўлган касблар ҳам ўзгарди. Шу муаммонинг олдини олиш мақсадида мактаб ўқувчилари орасида тушунтириш ишларини ташкил этиш керак. Мақсад — ўқувчи ўзи яшаётган туманга керакли бўлган мутахассислик бўйича ўқишга борсин. У ишонсинки, ўқишни тамомлаб келганидан кейин иш излаб қийналмайди. Биласизми, ҳозир олий маълумотлилар ўртасида ҳам ишсизлар кўп. Ахир уларнинг маълумот олишлари учун давлатнинг қанча маблағи кетган. Улар эса қўлида дипломи бўла туриб ишламайди. Иккинчи мутахассисликлар бўйича ўқишни исташмайди. Чунки иккинчи мутахассисликлар... ишчи ўринлари ҳисобланади.

Барибир бизлар ишсиз юрганлар орасида иккинчи мутахассисликлар бўйича ўқишни яхши йўлга қўйганмиз. Талабгорлар ҳам анчагина.

— Фарида Файзуллаевна, қамоқ муддатини ўтаб қайтганларни баъзи раҳбарлар ишга қабул қилишда иккиланишади.

— Бу нарсага жиддийроқ эътибор бериш лозим бўлади. Қамоқдан қайтганларнинг юрагида минг бир ҳадик бўлади. «Энди қандай яшайман? Қаерда ишлайман?» деган. Агар оиласи бўлса, уларни боқиш муаммоси бор. Бўш иш ўринларига уларни қабул қилишда иккиланиш бўлиши сир эмас. Биз ўшандай инсонларни меҳнат биржалари орқали ишга жойлаштиришни ташкил этмоқчимиз. Ички ишлар бошқармаси кўмагида қамоқдан бу йил қайтиб келадиганларнинг рўйхатини тузаяпмиз. Уларнинг қандай касб эгаси, шу бўйича қаерда бўш иш ўрни борлиги ҳақида ҳам маълумот тўплаяпмиз. Ўша инсоннинг шахси ҳақида тўлиқ маълумотга эга бўлганимиздан кейин уларнинг ҳар бирига хат жўнатиш лозим деб билаяпмиз. Масалан, «Сиз муддатингиз тугагандан кейин мана шу ерга бориб ўз мутахассислигингиз бўйича ишга киришингиз мумкин. Ўша ерда сизни ишга қабул қилишади. Биз сизни кутаяпмиз» мазмунида. Бу муносабат ўша — қайта озодликка чиққан одамнинг руҳиятига қанчалик ижобий таъсир этишини тасаввур қилиш қийин эмас. У одам ўйлайди: «Мени кутишяпти. Мен ҳам кимгадир керак эканман» деб. Яшашга умид пайдо бўлади. Хаёлидан кечаётган тушкун кайфият тарқайди. Бу эса жамиятта ҳам керак.

— Фарида Файзуллаевна, вилоятда бўш иш ўринлари анчагинами?

— Бор. Борлиги учун ҳам тез-тез турли туманларда «Бўш иш ўринлари кўргазмаси»ни ўтказиб турибмиз. Бундай кўргазмалар аҳоли кўп тўпланадиган жойларда бўлиб ўтяпти. Ўша жойнинг ўзида истовчилар ишга қабул қилинаяпти. Бу усул яхши самарасини бермоқда.

— Иккинчи мутахассисликларга фақат вилоятда ўқитиляптими?

— Йўқ. Истовчилар Жанубий Курияга, Тошкентга ҳам жўнатиляпти.

— Суҳбатимизда айтган нарсаларнинг кўпчилиги ҳали орзу. Яхши орзулар. Лекин уларнинг тез орада амалга ошишига ишонч ва умид борлигига ишонасан киши. Айтишадики, орзунинг бори яхши деб.

Суҳбатдош «Туркистон»нинг ўз мухбири Гули ЧЕҲРА.

1

Кешга баҳор келди

(Бадеа)

Маҳкам МАҲМУД

Ариқларнинг бўйларида ўткир ялпиз ҳиди анқийди, янги чиққан майсалар елда чайқалиб, кўзларни яйратади. Бир-бирига туташган томларда ва масжид ортидаги ялангликда болалар варрак учиради. Баъзи болалар «лайлак», баъзилари «бургут» ясайди.

Бўтана бўлиб, айқириб оқаётган анхор кўприги устида икки уришқоқ бола бир-бирига йўл бермай, эчкидек сузишади.

Мўйлаби сабза урган бир муллавачча йигит келиб,

— Ҳой, болалар, сизлар эчки эмас, сузишманг, — дейди.

Болалар сузишувдан тўхтаб:

— Нима қилайлик бўлмаса? — деб сўрашади.

— Сизлар кураш тушинг, хўроз йигитлар кураш тушади, — дейди халиги муллавачча. — Биззи устозимиз «Кураш тушинглар» дейди.

— Ўргатинг бўлмаса, — деди Темур.

Муллавачча жон куйдириб, кураш қоидаларини ўргата бошлайди. Ғирромлик қилиш номарднинг иши, деб тушунтирди.

— Тарафлар бир-бирига хушмуомалада бўлади. Енгилса, йиқилса, хафа бўлмайди. Чалиб йиқитмаслик керак, чаққонлик ва куч-қувват кимда бўлса, ўша енгади...

Башанг кийинган бошқа бир муллавачча келиб, ўйинни бузади.

— Ҳой, болалар, кураш тушманглар, кураш ялангоёқ, ўғри, безориларнинг иши!

Аввалги муллавачча бунга рози бўлмайди.

Энди кураша бошлаган Темур ва ўртоқлари иккиланиб қолади. Сал нарироқдаги мадраса қошида очилган мактабга, мударрис устози Абдурахим домла қошига югуриб боришди.

— Устоз, устоз, биз анхор бўйида кураш тушаётган эдик. Бир акам келиб ўргатаётган эди. Бошқа бир мулла келиб, ман этаётир.

— Курашни ўғри, безори, пасткаш одамлар иши, — дейди.

Мударрис Абдурахим домла эринмай, болаларни ховуз бўйидаги супага ўтқизади.

— Кураш — мардлар иши, — устоз бояги муллавачаннинг гапини тасдиқлайди. Бизга пиримиз шайх Шамсиддин Кулол бундай ҳикоя айтиб берган эди.

— Устозимиз, хазрати Амир Кулол ўн беш, ўн олти яшар чоғларида шаҳар боғлари, бозор майдонларида катта-катта давраларда кураш тушар, гоҳ енгиб, гоҳ енгилар экан. Дин уламолари Сайид Амир Кулолнинг машҳур авлиё Сайид отанинг шогирди эканлигини билар эканлар.

Туркистондан келган Сайид ота Насаф (Қарши) кўчаларидан ўтиб кетаётганларида даста-чиғалоқ ўйнаб турган болалар орасидан Амир Калон исмли бир бола югуриб чиқиб, Сайид отага одоб билан:

— Ассалому алайкум, отажон!, — дейди.

Авлиё Сайид ота Амир Калонни бағрига босиб дуо қилади. Сўнг бошларидаги саллани тенг иккига бўлиб, бир бўлагини ўз бошига, иккинчи бўлагини Амир Калон бошига ўраб, «Боринг, ўртоқларингиз қараб қолди» — дейди.

Мир Калон югуриб бориб, яна ўртоқлари билан ўйинга машғул бўлади. Бир соатдан кейин хазрати Сайид ота шогирдларига «Ҳалиги болани чақириб келинглар», деб буюради. Мир Калон келганида Сайид ота унинг бошидаги дастор саллани ўз бошидаги саллага ўлчаб кўрса, боланики уч энли узун бўлиб қолибди. Уч марта ўлчаб кўрсалар ҳам шундай чиқибди.

Шундан сўнг Сайид ота яна болани бағрига босиб:

— Бу боланинг Оллоҳ даргохида мартабаси улуғ бўлгуси, у мендан ҳам зиёда бўлгусидир! — дейди.

Кейинроқ отаси Мир Калонни Кулолга шогирдликка беради. У ўткир зеҳни билан кулоллик касбини яхши эгаллаб, Амир ёки Мир Кулол номи билан шуҳрат топади. Етти-саккиз ёшида Қуръони мажидни ёд билар, ширали овози билан ҳофизлардек ўқирди. Маъноларини ҳам тушуниб, тафсир қила бошлайди. Дин уламолари Амир Кулолга эхтиром билан қараб, унинг зиёратига келиб турадилар. Суҳбатидан олам-олам бахрам олиб, кўнгиллари ёришади.

2

Ўн беш, ўн олти ёшларида бозор майдонларида, одамлар гавжум боғларда кураш тушиб, қийиқчасини ерга ёйиб қўяди. Курашда ким ғолиб чиқса, одамлар хар ким борича мис ва кумуш тангалар хадя қиладилар. Мир Кулол бу тангаларни камбағалларга, етим-есирларга бўлиб беради. Илхоми келганида шеър айтиб, куйлаб юради.

1996 йил — Амир Темур йили

Баъзи уламолар Мир Кулолнинг бу ишига таажжубланиб:

— Шундай азиз одам ўзини хор қилиши яхшими? — деб маломат қиладилар. Сўрасалар, йигитча:

— Мен бу ишни яхши ном чиқариш, шон-шуҳрат қозониш учун қилмаяпман. Кураш тушаётганимда менда шундай бир қувват пайдо бўлади, бу қувватим Ҳақ даргоҳида қабулмикин, деб курашиб кўраман, — деб, бу шеърни ўқийди:

Кимсаки обрўю ном олмоққа
жидду жахд этар,
Сен они ошиқ дема,
дунёпараст, бадбахт эрур.

Бир куни одатдагидек, Сайид Мир Кулол бозор майдонида кураш тушаётган эди, баъзи савдогар, олим ва мударрислар ул зоти шарифни яна таъна, маломат қила бошлайдилар.

— Қаранг, шундай обрўли одам бидъат ишлар билан шуғулланиб юрибти!

Бир замон ана шундай ўйлаган томошабинларни уйқу элтиб, туш кўра бошлабдилар. Қиёмат-қойим экан. Барчаларининг оёқлари гунохлар, ёмонликлар ботқоғига ботган, хар қанча уринсалар ҳам, ботқоқ уларни домига тортиб юта бошлаган экан. Шу пайт қаёқдандир Сайид Мир Кулол келиб, қўл чўзиб, ҳар бирини даст кўтариб, уларни ботқоқдан чиқариб олибди. Шунда уларга:

— Биз бундай ишларни мана шунақа пайтларда сизларга ёрдамимиз тегиб қолар деб, шуғулланурмиз, — дейди.

Шундан сўнг ҳалиги одамлар Мир Сайидга кураш тушишни зинхор таъна, маломат қилмай қўйишади.

— Бой-бадавлат бўлсанг ҳам ўзингни халқ орасида фақир тутгин, пасткашлик қилмагин, — деб ўргатади бизнинг устозимиз, деб хикоясини тугатди Абдурахим домла.

Ўз боғида Муҳаммад Тарағай кўчатларнинг тагини юмшатиб, гўнг солиб, ток қайчида ортиқча новдаларни қирқиб юрган эди. Ўғли ўртоқлари билан келаётганини кўриб, уларга пешвоз чиқди.

— Ассалому алайкум, отажон, — деб яна салом қилди Темур — Бизга-чи, устозингиз Мир Кулол ҳақида гапириб берсангиз. Биз ҳам ул зотга шогирд бўлсак, рухсат борму?

— Нечун ул зоти шарифга шогирд бўлмоқчисиз? — ўсмоқчилаб сўради Муҳаммад Тарағай, болаларга меҳр билан қараб.

Темурнинг бир ўртоғи жавоб берди:

— Биз ул зотдан кураш ҳунарини ўрганишни истаймиз.

— Яна билмаганларимизни сўрамоқчимиз, — қўшиб қўйди Темур.

— Оббо, сизлар-ей, қувонди Муҳаммад Тарағай. — Ундай бўлса, сўрига чиқиб, яхшилаб ўтириб олинглар. Аввал чой-пой келтиришсин. Сокина бегим, чой, нон билан бирга мева-чева, ширинликлар келтириб қўйди. Болалар уй бекасига бараварига салом беришди. Сокина бегим уларни дуо қилди:

— Илойим, униб-ўсиб, мартабаларинг зиёда бўлиб, эл-юртга қобил фарзанд бўлинглар!

— Омин, Оллоху акбар! Айтганингиз келсин! — дейишди болалар.

Муҳаммад Тарағай, болалар ёнига келиб, чордана қуриб ўтирди. Болалардан бири узатган пиёладаги чойни ҳўплаб, ҳикоясини бошлади...

— Ёз фасли эди. Бир куни пирим Шамсиддин Кулолни излаб, ҳовлисига борсам, Бухородан азиз меҳмон Мир Сайид Кулол келган экан. Камина ул зотни кўришни орзу қилиб юрган

3

эдим. Дарвоза очиқ эди, ичкари кирдим, хизматкорлар салом бериб, кутиб олишди. Айтишдики, азиз меҳмон ва барча давра аҳли ховли этагидан оқиб ўтувчи анхорда чўмилаётган эканлар. «Яна кимлар бор?» — десам;

— Хожа Баҳовуддин Нақшбанд, бир неча биродалари билан, — дедилар.

Камина мехмонлар ёнига бориш беадабликдир, деб, айвонда уларни кутиб ўтирдим. Сайид Мир Кулолнинг шогирди Хожа Баҳовуддинга назари тушганини, ул зотни тарбият қилганини эшитган эдим. Мир Кулол амирлик, сипохийлик ишлари билан Бухородан узоқларга Баёнқулихон хизматига кетадиган пайтлари Хожа Баҳовуддинни пиримиз шайх Шамсиддин Кулол тарбиятига топшириб кетар экан. Аммо, Шамсиддин Кулол билан Хожа Баҳовуддин ораларига совуқчилик тушиб тураркан. Сабаби Хожа Баҳовуддин Нақшбанд Хақ субхонаху ва таоло ҳоҳиши, Мир Сайид Кулол тарбияти билан етишган қувватини кўп жойларда намойиш қилиб, мақтанар экан. Хожа Баҳовуддин қаерга борса, ўтирган жойида баъзи одамларга рухий таъсир кўрсатиб, хушидан кеткизиб, ўлар холатга етказиб, яна тирилтирар экан. Бу қувватини кўрган бошқа пирларнинг муридлари ўз устозларидан кечиб, Хожа Баҳовуддинга шогирд бўлар эканлар. Шайх Шамсиддин Кулолнинг ҳам баъзи шогирдлари Хожа Нақшбанд тарбиятига ўтиб кетипти.

Амир Тарағай болаларга шайх Абу Саъид Абул-Ҳайр хақида бир ҳикоят айтиб берди.

— Бир куни шайх Абу Саъид Майхондан йўлга чиқиб, Машҳаднинг Тус шахрига кирмоқчи бўлди. Шахарга яқинлашганида хачири юрмай тўхтаб қолди.

Шайх фаросат билан англаб, бу шахарда Али Бобу номли авлиё борлигини билдилар. Бир шогирдини юбориб, авлиёдан «Киришга рухсат борми?» — деб сўрадилар.

Авлиё Али Бобу жавобида: «Кириб, дам олишга рухсат бор, аммо тасарруфга (одамларга рухий таъсир кўрсатишга) ижозат йўқ», дедилар.

Шундан сўнг шайх Абу Саъиднинг хачири йўлга тушди ва ул зот шаҳарга кирди. Лекин одамларга рухий таъсир ўтказмади. Фақат шаҳардан чиқаверишда кўзлари бир саватга тушди.

Саватдаги тухумлардан шу захоти жўжалар чиқа бошлади. Бунинг хабари Али Бобуга етганида хафа бўлди...»

Бу ҳикояни Шамсиддин Кулолнинг шогирдлари Хожа Баҳовуддиннинг шогирдларига етказдилар. Улар норозилик билдириб, Хожа Баҳовуддинга арз қилдилар. Орага яна совуқчилик тушди. Шунинг учун, болалар бировнинг гапини бировга етказиш чақимчилик бўлур, бундай гуноҳ ишни қилмассизлар, иншооллоҳ.

— Шамсиддин Кулолнинг ҳовлисида айвонда кутиб ўтирганимда мени чақириб қолишди. Ҳовли ичкарисига кириб, мехмонларга таъзим билан салом бердим ва улуғларнинг сухбатини жим туриб тингладим. Англашимча, меҳмонлар ёз иссиғида салқинлаш учун чўмилибдилар. Сўнг тоғораларга сув олиб, чопонларини ювибдилар. Дарвешлар хўл чопонларини дарахт шохига илиб қуритмоқчи эканлар, Сайид Амир Кулол «Тўхтанглар!» дебди.

— Эй, ёронлар, чопонларни зинҳор дарахт шохларига осмайлик, уларнинг мевасига озор етар. Пахса деворлар устига ҳам ёймайлик, унда ўсиб чиққан тикон ва буғдойларга жабр бўлур. Ерга ҳам ёймайлик, ўт-ўланлар ва гулчечакларга озор берурмиз.

Бу гапдан сўнг дарвешлар не қиларини билмай хайрон бўлиб, сўрашибди:

— Эй, Амир, сиз чопонингизни қандай қилиб қуритасиз, биз ҳам билайлик.

Амир хурсандчилик билан:

— Мен чопонимни ўз устимда қолдириб, офтобрўяда тураман, — деди.

4

Сайид Мир Кулол хулоса қилди.

— Эй, ёронлар! Агар пахса девордан бир парча узилиб ерга тушса, ё дарахт шохи синса ва ё чорва моллари озиқланадиган ўтўланларга шикаст етса, Худовандянинг бу боғига не деб узримизни билдирурмиз? Чунки, кичик гуноҳлар ҳам такрор-такрор бўлаверса, дўзахга олиб борур.

— Ўша куни пирим Шамсиддин Кулолнинг боғида яна бир ажойиб воқеанинг гувоҳи бўлдим, — деди Темурнинг отаси.

— Ўша куни Ҳазрати Мир Кулол илм-маърифатга ғарқ бўлиб, ёронларига муқаддас Ҳаж зиёрати одобини, ҳаж манзилларини ҳикоя қилар эди.

Шу пайт давра аҳлидан бир савдогарнинг кўнглида шубҳа туғилди: «Ахир хазрат Маккаи мукаррама ва Мадинаи мунавварага хажга борганлари йўқ-ку, ҳаж зиёратининг майда-чуйда тафсилотларини қаёқдан биларкин?»

Ҳалиги одамнинг кўнглидаги бу фикрни сезган Мир Кулол унинг қўлидан тутиб:

— Осмонга қара! — дедилар.

Ҳалиги одам осмонга қараса, Каъбатуллоҳ Сайид Мир Кулолнинг боши устида тебраниб турган экан. Шундан сўнг ҳалиги савдогар йигит устозининг оёғига йиқилиб, шак-шубхага боргани учун узрлар сўради.

Бу ҳикояни эшитаркан, Темур ва унинг ўртоқлари назарида Мухаммад Тарағай ҳам бир авлиёдек азиз кўриниб кетди...

Бошқа бир куни Мухаммад Тарағай ўғли билан ёлғиз қолганида сирли тушини айтиб берди.

— Бир куни тушимда кимсасиз сахрода эканман. Олисда баҳайбат тоғлар, саҳро этагидаги ўрмонда вахший ҳайвонлар, бўри, шер ва йўлбарсларнинг ўкириги эшитиларди. Атрофимда илонлар ўрмалайди, аммо менга яқин келолмайди. Чунки, мен кўнглимдаги қудратли қурол дуо-оятни ишга солиб турибман.

— Ло хавла ва ло қуввата, иллоҳ биллоҳи алиюл-азийм. Яъни оламда энг буюк Оллоҳдан ўзга ҳеч кимсада қўрқинчли қувват йўқдур.

Шу дуони ўқишим билан осмондан бир қанотли йигит тушиб (эҳтимол, фариштадир) ажойиб бир пўлат шамширни қўлимга тутқазди.

— Бу ҳазрати Алининг зулфиқоридур, — деб тушунтирди халиги йигит. — Шу йил хонадонингда бир ўғил туғилгай, хазрати Али авлодлари дини ислом ривожига хизмат қилса, оламга подшоҳ бўлур.

Шундай деб, ҳалиги фаришта ғойиб бўлди. Мен қўлимдаги қилични баланд кўтариб, айлантирдим. Қилич тиғининг ярқирашидан бутун олам ёришиб кетди. Ўрмон тарафда ваҳшийлар ўкиришдан тўхтади, илонлар қочиб, ин-инларига кириб кетдилар.

Мен бу тушимни устозим Шамсиддин Кулолга айтиб бердим. У киши ўз устози Сайид Мир Кулолга айтиб берибди. Мир Кулол мени хузурига чақириб деди:

— Фарзандим Муҳаммад Тарағай, сенга хушхабар, башоратки, яқин вақтларда хонадонингда янги мехмон дунёга келур ва ул фарзанди-дилбанд адолат қиличи билан оламни эгаллар...

Боланинг мурғак қалбидаги буюк тилакдан Кешда Шамсиддин Кулол, Бухорода Сайид Амир Кулол ва Искандарияда шайх Ироқий каби азиз-авлиёлар хабардор эдилар. Уларга Арши Аълодан башорат келган эдики, Кешда барлос амирларидан Муҳаммад Тарағай хонадонида бир фарзанди аржуманд дунёга келурки, ул норасида воя етиб бу оламда буюк ўзгаришлар қилур, дини ислом байроғини ғолиб қилиб, кофирлар зулмидан оламни халос қилур...

Божхона бекати

МЕҲМОН ИЗЗАТИНИ БИЛМАСА

Халқимизнинг энг яхши одатларидан бири унинг меҳмондўстлигидир. Ҳар қандай меҳмонни, мусофирни бошига кўтаради. Иззатини билган меҳмоннинг ҳурматини жойига қўяди.

Афғонистон фуқароси Аҳмад бобо ҳам шундай эъзозга лойиқ бўлиши мумкин эди. Бироқ у давлатларимиз қонун-қоидаларига амал қилмай ўз бошига ғалва орттирди. Сурхондарё вилояти божхона хизматига қарашли Гулбаҳор божхона маскани ходимлари Аҳмадни Қўрғонтепа — Душанбе йўналишидаги тезюрар поездида тумшуғидан илинтирдилар. Маълум бўлишича у Афғонистоннинг Қундуз вилоятида истиқомат қилар экан. Туркманистондаги қариндошлари олдига кетаётган «отахон» меҳмонга қуруқ қўл билан боришга «уялган» кўринади. Негаки, унинг юкларидан, тўғрироғи термос ичидаги қовурилган гўштлар орасидан бир килограммга яқин наркотик модда топилди.

Энди қонун посбонлари 65 ёшли ушбу «нашафуруш»нинг асл мақсадини аниқлаб беришади.

ОНАСИНИ КЎРИБ, ҚИЗИНИ ОЛ

деган мақолнинг жуда зукколик билан ўйлаб топилганига тан бермай илож йўқ. Урганч аэропорти божхона постида фош этилган қуйидаги воқеа гапларимиз исботидир.

1948 йилда туғилган Урганч шаҳрида яшовчи Валентина Головина хоним қизи Инесса Коваленко билан (1972 йил туғилган) Урганч-Москва самолётига чиқиш олдидан одатдагидек божхона кўригидан ўтказилди. Кўрик чоғида В. Головина оёқларининг сон қисмига елим халтачаларига жойланган марихуана гиёҳванд моддасини боғлаб олгани аниқланди. Халтачалар тўртта бўлиб(ҳар бир оёғига 2 тадан) уларнинг умумий вазни 1 кг. 800 граммни ташкил қилди. Буни қарангки, худди шундай гиёҳванд модда унинг қизи Инессадан ҳам топилди. Онадан-да тажрибалироқ, қиз бир килограммга яқин марихуанани белига боғлаб олган экан.

Она-бола мумай даромаддан қуруқ қоладиган бўлишди.

ХАЛҚ РИЗҚИНИ ҚИЙИБ

Беш қўл баробар эмас. Шахсий манфаат, бойлик тўплаш илинжида ҳар қандай хазарли ишдан ҳам қайтмаётганлар, афсуски ханиуз учрамоқда. Шундайлардан бири Қувончбек Султонов экан. У Қўрғонтепа туманидаги «Тўхтагул» жамоа хўжалигида истиқомат қилади, 1970 йил туғилган. Жалолобод вилоятига чиқиб кетаётган Газ-53 юк машинаси тўхтатилганда, Қувончбек Султоновга тегишли 4 тонна маргарин ноқонуний йўл билан қўшни давлатга олиб кетилаётгани аниқланди. Яна шу нарса маълум бўлдики, умумий нархи 112000 сўмлик бўлган маргаринни Қ. Султонов Қорасув шаҳридаги «Дўстлик» ресторанидан сотиб олган. Ажаб, шунча миқдордаги маргаринни ресторан раҳбарлари қандай қилиб кўтарасига сотиб юборишди экан.

СОТИБ ОЛГАН ЭМИШ

Яқинда Андижон вилояти «Сайёра» божхона пости ходимлари Қирғизистон Республикасига ғайриқонуний равишда олиб чиқиб кетилаётган беш тоннага яқин пахта тўхтатиб қолинди. Эгаси Қўрғонтепа тумани 19-ўрта мактаб директори Ғуломжон Ғоипов экан. Ғоиповнинг айтишига қараганда, у ушбу 5 тонна атрофидаги чигити олинмаган пахтани «Деҳқончек» жамоа хўжалиги пахта пунктидан сотиб олганмиш. Наҳотки, директор акамиз пахта маҳсулотини бошқа давлатларга рухсатсиз олиб чиқиш тақиқланганини билмаса?! Унда нега тўғри йўл қолиб, божхона назорати ўрнатилмаган, яширинча йўлдан юрди экан? Айни кунларда ушбу саволларга жавоб топиш бўйича вилоят прокуратураси ходимлари шуғулланмоқдалар.

Қўрғонтепа туманидаги «Деҳқончек» жамоа хўжалиги раҳбарлари нима мақсадда 5 тонна пахтани мактаб директорига сотиб юборишганига ҳам ҳайронмиз.

400 МИНГ СЎМЛИК МАҲСУЛОТ

Чимкент вилояти фуқаролари бўлмиш М. Сигибаев ва Б. Сараевлар пойтахт вилояти «Бўстон-Спутник» божхона пости ходимлари томонидан қўлга олинди. Уларга қарашли бўлган автомобилларда ҳеч қандай ҳужжатсиз ноқонуний равишда Қозоғистонга олиб чиқиб кетилаётган катта миқдордаги озиқ-овқат маҳсулотлари борлиги аниқланди. 2548 кг печенье, икки тоннага яқин макарон маҳсулотлари, ярим тоннача қуруқ чой, икки тонна қандолатчилик маҳсулотлари, умуман олганда 400 минг сўмлик маҳсулотлар давлат фойдасига мусодара этилди. Тегишли идораларда бош эгиб, инсоф қилишларини сўраб ўтирган Чимкент фуқаролари, ҳар кимнинг инсофи ўзи билан эканлигини билиб қўйсалар ёмон бўлмасди.

ҲАРОМ ПУЛ ИЛИНЖИ

Ҳозир дунё жамоатчилигини гиёҳвандлик иллати ташвишга солаётгани сир эмас. Ҳар қандай тақиқ, чеклаш ва назоратларга қарамай афюн моддаларни сотиб, истеъмол қилиб кун кўраётганлар ҳамон учраб турибди. Наркобизнес орқасидан пул топиб тақиқланганлигини, қонун йўли билан қатъий чора кўришни билиб туриб шу ишга қўл урган Андижон шаҳрида истиқомат қилувчи Абдуманноп деган шахс ҳозир афсус билан бошини чангаллаб ўтирибди.

Андижон-Самара йўналишидаги поезд йўловчилари божхона назоратидан ўтказилаётганда тўхтатилган ушбу йигитга қарашли халтадаги анорлар орасидан 7 килограмм 290 грамм «опиум» гиёҳвандлик моддаси топилди.

Энди Абдуманноп бу моддани қаердан олгани, қаерга, нима мақсадда олиб кетаётганини Қўқон шохбекати тармоқ ички ишлар бўлими ходимлари аниқлашади.

ҲАМЁННИ ЎЙЛАБ

Яширинча, тоғ йўллари билан қўшни давлатта ўтиб кетмоқчи бўлган 56-66 ФЕН русумли «КамАЗ» машинасини тўхтатганларида Фарғона вилояти божхона хизмати ходимлари бундай катта миқдордаги ун маҳсулотини қўлга туширамиз, деб ўйламагандилар. Зариф Юнусов бошқариб бораётган КамАЗда 154 қоп, жами 10 тонна ун борлиги аниқланди.

Қонунга хилоф равишда қўшни давлатга қараб йўл солган ушбу машинадаги юклар Узбекистон тумани матлубот жамияти уюшмасида омбор мудири бўлиб ишловчи Равшан Ҳасановга тегишли эканлиги аниқланди. Равшан тумандаги «Шуҳрат» ишлаб чиқариш савдо фирмаси далолатномаси билан Қува шаҳар дон маҳсулотлари комбинатидан ушбу унни олиб катта маблағ эвазига сотмоқчи бўлган экан. Айни кунларда ўз халқи ризқини қийган ҳолда чўнтагини қаппайтирмоқчи бўлган ушбу омбор мудири мақсадини ҳуқуқни ҳимоя қилиш идоралари ходимларига айтиб бермоқда. Тегишли жазони олгач, келгусида ҳамкасбларини бу йўлдан қайтарар, балким...

Абдумўмин ТИЛОВОВ,
Нодир МАҲМУДОВ.

Ҳунарни асрабон нетгумдир охир,
Олиб тупроққами кетгумдир охир.

Таҳририят почтасидан

«УМИД»НИНГ ИЛК ҚАДАМИ

Бундан бир йил олдин Шаҳрисабз пахта тозалаш заводи қошида ҳаваскор ёшлар ташаббуси билан «Умид» студияси ташкил этилган эди. Студия бу йил илк видеофильмни суратга олишни ниҳоясига етказди.

«Хаёлимда руҳинг сенинг» номли ушбу видеофильмни сценарийсини пахта тозалаш заводи кутубхонаси мудираси Сайёра Халилова ёзган. Ёш режиссёр Каримжон Ҳақбердиев, оператор Алишер Худойзотовлар фильмни суратга олишдаги қийинчиликларга қарамай, ишни муваффақиятли тугатишди.

Истеъдодли қаламкашнинг бевосита кўрсатмалари асосида суратга олинган бу фильмда икки ёшнинг соф, беғубор муҳаббати ва фавқулодда фожеа туфайли севгилисидан ажралган қизнинг аччиқ изтироблари ишонарли тарзда, ҳаётий акс эттирилган.

Видеофильмдаги барча ролларни актёр ва актрисалар эмас, балки турли касбдаги санъатни севувчи ёш йигит-қизлар ижро этишган.

Яқинда ана шу видеофильм муҳокамаси бўлиб ўтди. Унда Шаҳрисабз шаҳар ҳокимининг биринчи муовини Ғ. Хуррамов, шаҳар маданият бўлими мудири М. Остонов, киноҳаваскор Ғ. Пўлатов, «Шаҳрисабз тонги» рўзномасининг маданият бўлими мудири, видеофильмни адабий маслаҳатчиси Бозор Намозов, Шаҳрисабз телестудияси муҳаррири Г. Узоқова ва бошқалар қатнашиб, ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Ҳаваскорлар томонидан ишланган биринчи видеофильм ижобий баҳоланди.

Рўзимурод АЛИЕВ,
Шаҳрисабз.

КЎНГИЛ ОДАМИ

(Ортиқали Қозоқов ижодига бир назар)

Одамзодга ҳамма нарса ўлчаб берилган. Яшаш учун зарур бўлган умр ҳам. Оллоҳнинг қудрати билангина фақаттина туғилиш билан ўлим орасидаги вақт деб аталган масофада ўзинг учун яшамоғинг мумкин.

Берган ҳамма нарсадан айирса-айирсин-у, аммо кўнгилдан айирмасин. Кўнгилнинг бахтли ва бахтсиз онлари кўп. Кўнгилда ўзинг учун доим топилган гап, куй, ранг ҳамоҳанг юради. Сенга эса уни бир-бирига уламоқ бахтигина керак бўлади.

Кўнгил — ҳаяжонга айланиши мумкин.

Кўнгил — ҳайрат туғмоғи мумкин.

Кўнгил — сассиз-садосиз кимдир етмаган куйга айланиши мумкин. Кўнгилнинг яшашлик ва яшамаслик орасида истеъдод деган неъмати бор.

Ўйлаб кўринг, кўзсиз яшамоқлик мумкин. Ҳиссиз, ҳаяжон ила. Қўлсиз-оёқсиз яшамоқлик мумкин, матонат билан. Тилсиз, соқовлик ҳам худонинг берган «иноятти». Аммо, кўнгилсизликдан ўзи асрасин.

Кўнгилнинг одамлари турли-туман бўлишади. Қайсисидир шеър ёзади, куй басталайди, яна бири расм солади, умр бўйи дунё-ю дунини унутиб зикрга бахшида этади. Кўнгил одамлари кўнгилга бўйсуниб яшайверади.

Кун келади, кўнгилнинг одами кенг дунёга, кичкинагина ҳашамсиз кулбага сиғмай қолади. Ҳаммасига ҳаюҳут дейди-да, номсиз жойларга кетади. Япроқларидан айрилиб, сирлашолмаган отаонасидан қолган қари тутлар ортидан йиғлаб қолади. Лойсувоқ томли уйда тун ботиб, тонг отмайди. Жиззалинонлар ёпилган тандир эса ўлимини кутаётган кампирдай бир томонга қийшайиб, маъюс тикилиб тураверади. Сукунатнинг эгасигами, яшашгами, садоқат билан юрган итининг увиллаганигина бузади. Кўнгилнинг одами — Ортиқали бу манзарани «Унитилган ҳовли» деб атайди.

Халқда шундай бир ривоят бор. Эмишки, кун ва тун бир онадан туғилиб, катта бўлишган экан. Кунларнинг бирида уларнинг оналари вафот этибди. Етимчалар нима қилишларини билмай, бошлари оққан томонга равона бўлишибди. Кун қуёшга меҳрингни мендан аяма, деб илтижолабди. Тун эса ойга. Шундай қилиб кун — қуёшнинг қизига, тун — ойнинг эркасига айланибди.

Кун ва тун. Эгизаклар. Икки картина ўртасида қайси жиҳатдандир сезилмайдиган оҳанглар мавжуд. Кун бугунининг шохида вақт занголаси ва она офтоб. Ўртада етолмайдиган ҳижрон йўли ва тўққиз шохли тун бугунининг шохларида кумуш ой.

Эгизаклар икки вужуд ва икки тана. Таналар бир-бирига ёпишган. Биринчи эгизакнинг бир қошида ўсма, иккинчи қошга қўйиш унутилган. Иккинчисининг қошларидан эса ўсма оқиб тушяпти. Эгизаклар ҳаётнинг рамзи. Қошидан ўсма оқаётган қиз — бахтлилик, қошига ўсма етмаган қиз — бахтсизлик тимсоли.

Ортиқали Қозоқовнинг устахонасида ранглар кўп. Картиналарда эса ундан-да... Устахонадаги ранглар тилсиз, картиналардагига эса жон ато этилган. Кўнгил одами унга кўнгил солган.

Ортиқали Қозоқов Поп туманининг чекка қишлоқларидан бирида туғилган. Буюклардек ижодини шаҳарда давом эттирган. Унинг чизганларида қишлоқи соддалик, шунингдек, қишлоқ одамларига хос жайдарилик уфуриб туради. Қишлоқнинг оддийгина боласи ҳар нарсани ўз ўрнига жойлаштира олади.

Ортиқали Қозоқовнинг чизганлари ҳеч иккинчисига ўхшамайди. Аммо ҳар бири юракдан ўрин топа олади.

Масжид олдида оқшом... Ўзбек аёлининг содда тимсоли — аёл. У Оллоҳнинг назари тушган масжидга мадад сўрагани келган. Туғмаган келинига фарзандми, бемор боласига шифоми? Масжид деворларини нур қоплаган. Масжид дарвозаси билан меҳроб ўртасида нарвон йўлак, яхшиликка етмоқлик осон ва қийин. Оқ рўмол ўраган аёл эса фақат ва фақат яхшилик истаб келган.

Кўнгил туққан истеъдодни ҳеч нарса ва ҳеч ким ўчиролмайди. Ортиқали Қозоқовнинг ҳар битта чизгани кўнгилнинг иши. Шунинг учунда, унинг чизганлари дунё бўйлаб кезмоқда. Бугунги кунга келиб О. Қозоқовнинг ишлари Америка, Канада, Исроил, Марокаш, Туркия, Япония, Югославия сингари мамлакатларнинг музейларида сақланмоқда.

СЎНГГИ СЎЗ ЎРНИДА:

Ортиқали Қозоқов тўғрисида жуда кўп эшитгандим. Унинг ижоди-ю, чизганлари ҳақида. Низомий номидаги ТДПИ талабалари рассом О. Қозоқов билан маҳорат машғулоти ўтказишди. Мен ўша соатларда француз аёли Д. Миттеран хоним ижодига тан берган рассомнинг картиналари билан танишдим. Кўнгил эса кўпгина чизгиларига яқинлик билан ушбу битикларни битди.

Лайло КАРИМОВА,
«Туркистон» мухбири.

ГУЛ КЎП, ЧАМАН КЎП

ИШОН ГУЛИМ

Севгимни рад эта олмассан,
Мен оламдан ўтганда жоним...
Рауф Парфи

Қалбингда кўкарган қабримда,
Лолалар бўялмиш қонига...
Сочлари гуллаган сабрим-да,
Қасд қилмас, қасд қилмас жонига...

Хаёлларим — ёлғиз овунчим,
Юзлантирар сен билан ҳар тун —
Самодаги аксинг — Ой билан,
Ҳасратлашиб ётурман беун...

Доно бағрин қумсаган дилим,
Ҳаёт жомин тўйгач сипқориб,
Ишон гулим, ишонгил гулим,
Мен қабримни чиқурман ёриб...
Ўткир СУЛТОН.

***

Булутларга айланди қалбим,
Сим-сим оқди кўзларидан ёш —
Сиғдиролмай кўнглига алам,
Заминларга этди дардин фош.

Қалб йўқотиб умрим кўкида,
Мен қуёшдан қалбимни сўрдим.
Сўнг дафъатан ернинг кўксида,
Кўкка боққан чечакни кўрдим...
Ғайрат АБДУЛҲАМИД.

АЙЁМ

Қишнинг сўнгги куни бир қизча келар,
Баҳорни ўтказар кўзгу қошида.
У етган масканлар гулларга тўлар,
Келиндек қайтажак ёзнинг бошида.

Қишнинг сўнгги куни бир чирой келар —
Ўсмалар ўпади қизлар қошини.
Дилларда муз қотган рутубат сўнар —
Сурмалар қувади кўзлар ёшини.

Қишнинг сўнгги куни бир жило келар,
Атласлар товусдек йўлга тушади.
Бахтидан ўзи ҳам мамнун, шод кулар,
Токчадан хинолар қўлга тушади.

Қишнинг сўнгги куни бир меҳр келар,
Юракка юз тутар янги зарлавҳа,
Дилрабо оҳанглар насимдай елар,
Қўшиққа эзгулик бўлар сарлавҳа.
Очилди БЕГАЛИЕВ.

Қутлаймиз

БАХТИЁР КУНЛАР

Одатда шоирлардан энг бахтли кунингизни эслайсизми, деб сўрашганда: «Менинг энг бахтли куним — биринчи шеърим чиққан кун» деб жавоб беришарди.

Бу савол-жавобларни ҳозир эслаб кўрсанг, ғалати туюлади. Аслида эса шукроналик билан айтганда ҳар биримизга насиб этган бахтиёр кунлар бўларкан. Олдиндан унинг қандайлигини эса тўла тасаввур ҳам қила олмас эканмиз.

Келинг, яхшиси асл мақсадга кўчақолайлик. Сизга ўттиз йилдан бери шеъру ҳикоялар ёзиб келаётган бир шоир яқинда пошпуртига кўзи тушиб, бирдан ҳушёр тортиб қолди. Менам элликка кирдимми, дегандек, шошиб ойнага қаради. Ичида ҳали боламан-ку, деб қўйди. Аммо неварасининг дадажон, деб чақирганини эшитиб, кўз ойнагини артиб, қайта тақди.

Ҳужжатдан сир яшириб бўлмайди. Тилда тан олмагани яхши-ю, аммо қоғозда битилган бошқада. Бу ҳушёр тортган шоир Рауф Толиб бўлади. Қаранг болалар ижодкориман, боладан ёшини сўрамайдилар деб, қалам тебратиб юрган Рауфжон ҳам эллик ёшлилар эшигини қоқа бошлабди. «Гулхан», «Ғунча» журналлари ҳавосида суяги қотган Рауф Толиб асосан болалар учун ижод қилади. Гоҳ болаларнинг шўхлигини шеърга солади, гоҳ устози Қуддус Муҳаммадий йўлини тутиб, панду-насиҳатга ўтади. Чиройли эртаклар тўқиб, барчани аҳилликка чақиради. Муҳими, умрини болалар адабиётига бағишлаган адибларимиздан бири.

Ўзбек болалар адабиёти, шеъриятининг бобокалони — Қуддус Муҳамадий Рауфжоннинг энг катта устози бўлади. Тўғрироғи, устоз мактабининг давомчиси. Кузатиб турсангиз, ҳатто шеър ўқиши ҳам устозига ўхшаб кетади.

Рауфжоннинг элликка кирганни ўзига қанчалик таъсир қилишини билмадиму, аммо буни эшитган Қуддус бувамизнинг ҳаяжони бир бўлак. «Рауфжон ҳам элликка кирибдими-а», деб ўзларининг тўқсон ёшликларини унутиб қўйишлари турган гап.

Шу кунгача Рауф Толибнинг «Суҳбат», «Миржалол нега лол», «Она юрт», «Жирафанинг бўйни нега узун?», «Сеҳргар дўстим», «Қизиқ томоша», «Эшитмадим деманглар» деб номланган ундан ортиқ шеърий, насрий тўпламлари нашр этилди. Устози Қуддус Муҳаммадий ҳақида эссе ёзди. «Гулхан», «Тонг юлдузи» саҳифаларини янги асарлари билан тўлдириб турибди. Ўзи айтганидек:

Шеърим — хаёлларимдир,
Шеърим — юрак офтобим.
Шеърим — саволларимдир,
Шеърим — топган жавобим.

Биз болалар ёзувчилари Қуддус бобо бошчилигида Рауф Толибни «Ассалом, эллик ёшим», деб уйғонганида, «Мулла Рауфжон, сочилиб ётган ризқу насибангизни эринмай териб ижод қилаверинг, устозингиз ёшига етиш сизга ҳам насиб этсин», деймиз.

Сафар БАРНОЕВ.

Ранг-баранг олам

СОХТА ЛОТЕРЕЯ

Литва олимпия лотереяси «Олифея» ташкилотчиларини гангитган воқеа юз берди: 40 минг лит (10 минг доллар)лик «Мазда» автомобили ёки 25 минг литлик пул мукофоти даъвогарлари ҳозирнинг ўзидаёқ тўрт марта сохта лотерея билетини тақдим этдилар.

Табиийки, уларни қўлга олишди, бироқ... полиция сохта лотерея эгаларини қўйиб юборди. Ҳатто жиноий иш қўзғатишдан бош тортишди. Полициянинг фикрича, лотерея билети ҳужжат ҳисобланмайди, бинобарин, бунда жиноят таркиби йўқ. Бордию, ноқонуний йўл билан пул олинганда, бу бошқа гап эди.

БОШ ОҒРИҒИГА ҚАРШИ ЖИНСИЙ АЛОҚА

АҚШнинг 35-президенти Жон Фицжералд Кеннедининг ўйнашлари сони бир минг олти юз нафарга етган.

Кенниди 46 ёшда рихлат қилганлигини эътиборда тутадиган бўлсак, бу албатта катта рақамдир. Бу маълумотлар АҚШда чоп этилган унинг таржимаи ҳоли ҳақидаги янги нашрда қайд этилади. Кеннеди — президент кўнглини овлаган аёллар мажмуи фавқулодда кенг бўлиб, улар орасида киноюлдуз Мэрилин Монродан то абгор бўлиб қолган фоҳишаларгача бор эди. Шу боис президент соқчилари зиммасига бевосита ўз вазифаларидан ташқари унинг рафиқасини Жон ўйнашлари билан маишат қилиши эҳтимол тутилган Оқ уйнинг 110 та хонасидан имкон борича узоқроқда туриб туриш ҳам юкланган эди.

Бу бебошликни Кеннедининг ўзи шундай изоҳлайди: «Жинсий алоқа билан шуғулланмаган куним ҳамиша бошим оғрир эди».

ШИМДАМИ ЁКИ ШИМСИЗ?

Жанубий Африка Республикаси ва Мозамбик давлатлари оралиғида кичкинагина Свазиленд деган қироллик бор. Қироллик бўлгани учунми, бу ерда чиқариладиган қонунлар ҳам ўзига хос. Яқинда мазкур мамлакат қироли Мсватти ғалати қарор чиқарди: бундан буён аёллар қирол саройи ва парламент яқинида оёқларга ёпишиб турган шимда пайдо бўлиши қатъиян таъқиқланади. Қоидабузарлар... битта сигир миқдорида жарима тўлайдилар.

Бу қарорни давлат хизматчилари ҳам, парламент аъзолари ҳам маъқуллашган. Сабаби, аёлларнинг маҳаллий либослари шимга қараганда камроқ эътибор тортиб, ишдан чалғитмас экан.

Ҳазил-зил

— Ҳали турмушга чиқишни хоҳламайдиган қизлар анчагина экан-а?
— Сен қаердан билдинг?
— Кўпларига таклиф қилиб кўрдим.

* * *

Эр жаҳл билан:
— Бу қанақа тушлик бўлди ичида гўшт деган нарса кўринмайди?!
— Хўжайин, — ўзини оқлашга тушди хотини. — Мен ҳаммасини онамни пазандачилик китобида ёзилганидек тайёрладим.
— Хўш, нима деб ёзилган экан ўша китобда?
— «Ўн тийинлик гўшт олинг», деб...

* * *

Қурилиш батальонининг солдати «Беломор» қутисини чиқарди-да, устидаги ёзувларни ўқиди:
— «Соғлиқни сақлаш вазирлиги огоҳлантиради». Тамакини тутатиб, хаёл сурганча секин деди:
— Эҳ, одамлар, қани энди белкуракларга ҳам шунақа деб ёзишса...

* * *

Йигит билан қиз учрашувда.
Қиз:
— Менга кўп бор турмушга чиқ, деб ўтинишган.
Йигит:
— Ким?
— Ота-онам, уйдагилар...

* * *

Эрталаб уйғонган эри хотинига деди:
— Азизим, костюмимни тозалаб қўй.
— Тозаладим.
— Шимни-чи?
— Тозаладим.
— Туфлини?
— Нима, туфлида ҳам чўнтак борми?

* * *

Журналистни БАМга сафарга жўнатишди. У БАМдаги темир йўл қурувчилари бригадиридан интервью олмоқда:
— Айтинг-чи, ўртоқ бригадир, сизнинг участкангизда қурилаётган йўлларда поездлар ҳаракати бир томонлама бўладими ёки икки томонлама?
— Биз участкамиздаги йўл қурилишини Ғарб ва Шарқ томон олиб бормоқдамиз. Мабода шу икки томонлар учрашса, йўл бир томонлама, агар учрашмаса икки томонлама бўлади.

* * *

Хотини эрига:
— Сиз билан муҳим нарсалар ҳақида гаплашиб олишимиз керак, бироқ ҳамиша уйга маст ҳолда қайтишингиздан ҳеч нарса дея олмаяпман.
Эри:
— Қизиқ, ичган бўлсам, мен ичгандирман, лекин сен нега гапира олмайсан?

* * *

Бир расмий қабулдаги зиёфатда аёл эрига деди:
— Бироз ақлингизни йиғиб олсангиз-чи, шу билан ўнинчи маротаба виски учун буфетга бораяпсиз. Атрофдагилар нима деб ўйлашади.
— Хотиржам бўл. Мен ҳар сафар вискини хотиним учун, деб олаяпман.

* * *

Немис философи Иммануел Кантга савол беришди:
— Қандай фикрдасиз, қора соч аёллар вафодорроқми ёки сарғиш соч?
Кант ҳеч ўйланмасдан дарҳол жавоб берди:
— Оқ сочли.

А. БОБОЕВ тўплаган.

Спорт

«ФУТБОЛ ҲАФТАНОМАСИ» ЧИҚДИ

Андижонда энг оммавий спорт тури мухлисларига мўлжалланган «Футбол ҳафтаномаси»нинг биринчи сони нашрдан чиқди.

Андижон шаҳри ҳокимлиги таъсис этган бу ҳафтаномага республика миллий сармоядорлик жамғармасининг Андижон бўлими ҳомийлик қилмоқда.

Ҳафтаноманинг дасталбки сонида эълон қилинган мақола ва маълумотлар бирданига ўқувчилар диққатини жалб қилди. Улар орасида республика миллий чемпионати ўйинлари ҳақидаги энг янги хабарлар, МДҲ мамлакатлари, Европа ва Жаҳон футбол майдонларидаги янгиликлар, машҳур футболчи ва мураббийлар ҳаёти ва фаолиятига оид қизиқарли маълумотлар ўрин олган.

Хотира

ОЙДИННИ ЭСЛАШДИ

Ўзбек адабиётида ўзига хос из қолдирган шоир, ёзувчи, драматург Ойдин таваллудига 90 йил тўлди. Пойтахтнинг Акмал Икромов туманидаги адиб номи билан аталувчи 106-мактабда шу санага бағишланган хотира кечаси ўтказилди. Кечада иштирок этган ёзувчи ва олимлар, ноширлар Ойдиннинг қисқа, бироқ сермазмун ҳаёти, бой ижодий фаолияти ҳақидаги хотиралардан сўзлаб бердилар. Анжуманда шоира шеърларига басталанган қўшиқлар янгради, асарларидан парчалар намойиш этилди.

Санъат

ҚИЗИҚЧИЛАР БЕЛЛАШДИ

Андижоннинг Хонобод шаҳрида ўтказилган вилоят қизиқчилари кўрик-танлови Ўзбекистон халқ артисти, машҳур кулги дарғаси Соиб Хўжаев хотирасига бағишланди. Минглаб томошабинларни шаҳар маданият ва истироҳат боғига чорлаган бу тадбирда вилоятнинг барча шаҳар ва туманларидан, қўшни Қирғизистон республикасининг Ўш ва Жалолобод вилоятларидан қизиқчилар, аскиячилар қатнашди. Биринчи ўрин вилоят марказидаги Аббос Бакиров номли ёшлар театри актёри, қизиқчи Воҳиджон Турдиевга насиб этди.

ЎзА мухбирлари.

Орамиздаги одамлар

ЎЗГАНИНГ ТАШВИШИ

Сўлим қишлоқ. Қишлоқнинг бир чеккасида ораста, шинам бир ҳовли бор. Бу ҳовлида Асал хола яшайдилар. Асал хола Найман қишлоғининг ҳаммага керакли, ҳаммага ҳурматли онахонидир. Ҳар гал қишлоққа борганимда, Асал хола билан суҳбатлашиб кетмасам, қишлоққа боргандай бўлмайман. Чунки қишлоқ Асал холанинг нафаси билан ширин туюлади менга.

Асал холанинг ёши саксонни қоралаган бўлса-да, кўринишларидан ҳали анча бақувват. Қишлоқдаги бирор маърака, тўй у кишининг иштирокисиз ўтмайди. Келин кириб келадиган хонадонда Оллоҳнинг дуосига қўл очадиган ҳам, болани илк бор бешикка белаб, қулоғига алла айтадиган ҳам, тўй-ҳашамларда одамларга бош бўладиган ҳам Асал холанинг ўзлари.

Қишлоқ аҳлининг айтишига қараганда, хола ёшлигида етим ўсган. Қарамоғида қолган икки укасини тарбиялаган. Уларни ота-онаси бўлиб катта қилган.

Уруш бошланганда олдин умр йўлдошини, кейинчалик жигаргўшаларини фронтга кузатган. Ўзи фарзандаларини етаклаб далада ишлаган. Уруш ортидаги меҳнатнинг барча машаққатларига чидаган, ўз меҳрибонларининг қайтиб келишига умид қилиб яшаган. Укасидан «қора хат» келгач, анча куюнди, лекин ноумид бўлмади.

Уруш тугади. Умр йўлдоши мажруҳ бўлса-да, қайтиб келди. Хола у кишини чексиз қувонч билан кутиб олди. Биргаликда ҳаётни давом эттиришиб қиз узатишди, келин туширишди. Невара-чеварали ҳам бўлишди.

Асал хола келинларига ёмон гапириб, уларни коймади, билмаганини ўргатди, ўгит берди. У кишининг насиҳатомуз гапларини мен қанчалик яхши кўраман. Шунинг учун холанинг уйи қишлоқдаги иккинчи хонадонимдек эди.

Бир куни бориб, холани уйларидан топмадим. Анчадан бери боролмай юрган таъзияга — қўшни қишлоққа кетибдилар. Сал кечроқ яна хабар олдим. Бу гал қизининг кўзи ёригани учун олдига кетган экан. Эртаси куни яна ўтдим. Суҳбатларига жуда-жуда ташна эдим-да. Ҳайриятки, уйларида экан. Бешикка эндигина беланган чақалоқни тебратиб, алла айтаётган эканлар.

Мени кўриб, бағриларига босдилар. Суҳбатлашиб ўтирганимизда мен:

— Холажон, бунча одамларнинг ташвишидан ортмайсиз-а? — деб юбордим.

— Э, болам тушмагур-ей, одамларнинг ташвишига шерик бўлишнинг ўзи сенинг кўнглингга енгиллик солади-да. Ҳаётнинг оғир-енгилини, аччиқ-чучугини кўрганингдан кейин ана шунақа бўлиб қолар экансан. Бир-биримизга ҳаммамиз ғаниматмиз, болам. Бир-биримизнинг кунимизга яраб юрганга нима етсин.

Тўғри гап. Бир-бирига керак, бир-бирини суяб яшаганга нима етсин!

Ҳулкар АБДУЛЛАЕВА,
талаба,
Самарқанд вилояти.

ЭЪЛОН!

Республиканинг илмий ва илмий-педагогик ходимлар тайёрлаш билан шуғулланувчи барча вазирликлари, комитетлари, академиялари, олий ўқув юртлари, илмий муассасалари, ташкилотлари раҳбарлари ҳамда аспирантлар диққатига

Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат комитети

Ўзбекистон Республикаси Президентининг аспирантлар учун 1997 йилги давлат стипендияларига даъвогарлар ўртасида ўтказиладиган танловда иштирок этиш учун 2-ўқув йилини муваффақиятли тугатган 3-ўқув йили аспирантларининг ҳужжатлари 1996 йилнинг 1 октябридан 30 октябригача қабул қилинишини маълум қилади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 25 мартдаги «Ўзбекистон ўқувчи ёшларини тақдирлаш ва моддий рағбатлантириш тўғрисида»ги 157-сон қароридаги «Аспирантлар учун Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат стипендиялари ва уларни тайинлаш тартиби тўғрисида»ги Низомга асосан ўтказилади.

Вазирликлар, комитетлар ва академиялар Ўзбекистон Республикаси Президентининг аспирантлар учун 1997 йилги давлат стипендияларини тайинлаш бўйича олий ўқув юртлари, илмий муассасалар ва ташкилотларнинг илмий кенгашлари қарорлари асосида тайёрланган коллегия тавсияномалари билан биргаликда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йилги давлат стипендиялари танловида қатнашувчи аспирантларнинг ҳужжатларини (2 нусхада) ЎзР ФТДКга 1996 йил 1 октябрдан 30 октябргача юборишлари керак.

МАНЗИЛИМИЗ:
700017, Тошкент шаҳри,
Ҳ. Сулаймонова номидаги кўча, 29-уй.

ТЕЛЕФОН:
39-16-50, 39-12-38.

Мамлакат довруғини дунёга танитишда спорт ажойиб тарғибот воситасидир. Ана шу тарғибот воситасини ҳаракатга келтирувчи ўз қаҳрамонлари бўлади. Бокс бўйича жаҳон чемпиони ва олимпиада ўйинлари кумуш совриндори, эл ўртасида «Осиё йўлбарси» деган ном олган Руфат Рисқиев ана шундай қаҳрамонлардан.

Яна бир неча ҳафталардан кейин Ўзбекистон олимпиа терма командаси мамлакатимиз шарафини ҳимоя қилиш учун АҚШга йўл олади. Спортчиларимиз Руфат каби ғалаба шоҳсупасига кўтарилиб, мамлакатимиз шон-шуҳратини янада оширадилар, деган умиддамиз.

«ҲАВАС»ДАН «ИБРАТ» ОЛИШ КЕРАК

Андижон вилояти ҳокимлиги вилоят шаҳар ва туманларида катта теннисни янада ривожлантириш мақсадида, шунингдек «Соғлом авлод учун» давлат дастурини муваффақиятли бажариш учун «Ибрат» теннис турнирини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди.

Вилоят ҳокими совринлари учун мусобақаларда шаҳар ва туманларнинг ҳокимлари, уларнинг ўринбосарлари, вилоят ташкилотлари ва корхоналарининг раҳбарлари иштирок этади. Ўйинлар икки босқичда ўтказилади: биринчи босқич шу йил май-июнь ойларида шаҳар ва туманларда ўтади. Ҳозирча теннис майдончалари бўлмаган туманларда бир неча ҳафта давомида ҳашар йўли билан янги кортлар қурилади. Иккинчи босқич ўйинлари Андижон теннис мажмуида ўтказилади. «Челленжер» халқаро теннис турнир иштирокчилари бу теннис мажмуини Марказий Осиё республикаларидагина эмас, МДҲ мамлакатларидаги энг яхши спорт иншооти деб эътироф этишган.

«Ибрат» турнирининг финал мусобақалари 1996 йил июль ойининг учинчи ўн кунлигида бўлади.

Мусобақа ғолибларига вилоят ҳокимининг совринлари, дипломлари ва ҳомийларнинг қимматбаҳо совғалари топширилади.

Бу даврда вилоятдаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабларининг кўпчилигида болалар ва ўсмирлар учун махсус бўлим ва гуруҳлар очишга қарор қилинди. Уларга энг иқтисдорли болалар танлаб олинади.

Вилоят енгил саноат корхоналарининг меҳнат жамоалари «Ибрат» турнири иштирокчилари учунгина эмас, спортнинг бу тури билан шуғулланувчи барча кишилар учун кийим-кечак ва зарур анжомлар ишлаб чиқаришни ўзлаштиришга бел боғлади.

К.НИЗОМОВ,
ЎзА мухбири

Газета саҳифаланаётганда

ГИЁҲВАНДЛАР ТЎДАСИ УШЛАНДИ

Юнусобод тумани Ички ишлар бошқармаси ходимлари олиб борган тезкор тадбирлар муваффақиятли якунлади. Тумандаги мавзелардан бирида уя қуриб олган гиёҳвандлар тўдаси фош қилиниб қўлга олинди. Тунги соат 1 ларда гиёҳвандлик моддасини сотаётган А.Ҳамро, уни сотиб олаётган В.Қаландарлар ашёвий далиллар билан ушланди.

Дунёнинг ҳамма мамлакатларида гиёҳвандлик моддаларини сотиш, тарқатиш ва истеъмол қилувчиларга қарши кураш олиб борилади. Бизда ҳам ана шундай ажал уруғларини олиб келувчи ва тарқатувчиларга қарши кураш олиб борилмоқда. Маълум бўлишича гиёҳвандлик моддаларини қўшни Тожикистон Республикасидан олиб келиб сотиш билан шуғулланиб юрган кимсалар ҳеч қаерда ишлашмайдиган хориж фуқаролари экан. Энди бу кимсалар қонунларимизда белгиланган жазони олишлари муқаррар.

ПИВО ҚИММАТГА ТУШДИ

Ҳамза туманидаги пивохоналардан бирига пиво ичгани келган С.Тимофейнинг хаёлига келмаган иш бўлди. Бу гал у «бир зумга кириб пиво ичаману чиқаман» деганди-да. Йўлдан ўтиб кетаётганида пивохонада унча одам йўқлигидан фойдаланиб велосипедини шу томонга бурди. Уни бир чеккага қўйиб ўзи пиво ичгани кириб кетди.

Афсуски, велосипедда келиб уйига пиёда кетишга тўғри келди. Бир хуплам пиво унга қимматга тушиб кетди. Хотини Василисанинг берган маслаҳатидан кейин бор гапни милицияга айтишга қарор қилди.

Ҳамза тумани ички ишлар ходимлари велосипед ўғрисини тезда ушлашга муваффақ бўлишди. 1966 йилда туғилган С.Мурод «сайр» этиш мақсадида уни ҳайдаб кетганлиги маълум бўлди.

Мирза АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар ИИБ
Матбуот хизмати
ходими.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- *Сўнгги қўнғироқ*
- *Тошкент—Шарқ дарвозаси*
- *Муаллим, қачон тонг отади?*

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир
Абдуқодир НИЁЗОВ

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58;
хатлар бўлими — 36-54-65; тижорат бўлими — 33-79-69, 36-58-48; ижодкор ёшлар — 36-57-52; котибият — 36-55-96.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси

Буюртма Г. —— 0250
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41

Ҳажми —— 2 табоқ. Тираж — 9839.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——21.00

1 2 3 4 5 6